

ŚLĄSKA POLICJA

ISSN 2082-5943

Nr 4 (5) grudzień 2011

KWARTALNIK POLICJI GARNIZONU ŚLĄSKIEGO

Maskotka Śląskiej Policji Sznupek

Choinka, opłatek, kolędy, wigilijna wieczerza, a przede wszystkim ciepłe słowa kierowane do najbliższych - to Boże Narodzenie.

Życzymy Wam, aby te świąteczne dni upłynęły w spokojnej, rodzinnej, wolnej od wszelkich trosk atmosferze, by były pełne ciepła oraz wzajemnego zrozumienia.

Nowy 2012 Rok niech będzie dla Was i Waszych Bliskich wypełniony ludzką życzliwością, niech składa się z samych dobrych dni, niech spełniają się Wasze marzenia.

Kierownictwo Śląskiej Policji

Szanowni Państwo,

Korzystając z okazji zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia oraz Nowego Roku życzymy Państwu spokojnych i radosnych Świąt oraz pomyślności i sukcesów w Nowym 2012 Roku.

Nasze Centrum to największy ośrodek konferencyjno-wypoczynkowy w Szczyrku, przepięknie położony na stoku góry Klimczok z panoramicznym widokiem na Skrzyczne.

Oferujemy ponad 500 miejsc noclegowych oraz zaplecze konferencyjno-szkoleniowe: 2 klimatyzowane sale kongresowe, 7 sal konferencyjnych wyposażonych w sprzęt audiowizualny oraz powierzchnie wystawiennicze, restaurację, salę bankietową, kawiarnię z dyskoteką, drink-bar, zadaszony krąg ogniskowy. Naszym Gościom oprócz smacznej kuchni i miłej obsługi oferujemy zaplecze rekreacyjno-rehabilitacyjne: gabinety rehabilitacyjne, fizjoterapii, masażu, sauny, solarium, jacuzzi, bilard, tenis stołowy, salę ćwiczeń, teren grillowy z basenem letnim i placem zabaw dla dzieci oraz szereg atrakcji na życzenie.

Zapraszamy na:

- konferencje, szkolenia, integracje już od **150 zł./os.**
- 15 dniowe turnusy rehabilitacyjne od **1199 zł./os.**
- Pakiety świąteczno – sylwestrowe od **526 zł./os.**
- Pobyty wypoczynkowe 6 dni z wyżywieniem za **499 zł/os.**
- Pobyty indywidualne od **100 zł./os.** nocleg z wyżywieniem.

Centrum Kongresów i Rekreacji
Orle Gniazdo Szczyrk Sp. z o.o.
43-370 Szczyrk, ul. Wrzosowa 28 a
Recepcja: + 48 33/ 81 97 300, 400,
e-mail: recepcja@orle-gniazdo.pl

Więcej informacji na stronach www.orle-gniazdo.pl

„Śląska Policja” Kwartalnik Policji Garnizonu Śląskiego

Adres redakcji: Stowarzyszenie „Śląskiej
Policji”, ul. Lompy 19, 40-038 Katowice
kwartalnik@slaska.policja.gov.pl
Wydawca: Stowarzyszenie „Śląskiej Policji”

Kolegium redakcyjne:
Redaktor naczelny: podinsp. dr Robert Socha
Zastępca redaktora: Danuta Szeliga
Członek kolegium: podinsp. Andrzej Gąska

Rada programowo-naukowa:
Przewodniczący rady: nadinsp. Dariusz Biel
Z-ca przewodniczącego rady: mł. insp. Adam
Dudek

Członkowie rady:
prof. dr hab. Ryszard Jakubczak
prof. dr hab. Jadwiga Stawnicka
dr hab. Bernard Wiśniewski
dr hab. Andrzej Czupryński
kmdr dr hab. Krzysztof Rokiciński
kmdr dr hab. Tomasz Szubrycht
insp. dr Roman Stawicki
insp. dr Andrzej Urban
insp. dr Robert Częścik
dr Aleksandra Wentkowska
dr Eugeniusz Moczuk
dr Krzysztof Liedel
dr Zbigniew Piątek
dr Paweł Kobes
dr Barbara Kaczmarczyk
dr inż. Jerzy Koziół

Konsultacja:
insp. dr hab. Arkadiusz Letkiewicz
insp. Ryszard Leśniewski
insp. Jarosław Szymczyk

Recenzja:
prof. dr hab. Waldemar Kaczmarek
mł. insp. dr Izabela Nowicka

Konsultacja:
insp. dr hab. Arkadiusz Letkiewicz
insp. Ryszard Leśniewski
insp. Jarosław Szymczyk

Recenzja:
prof. dr hab. Waldemar Kaczmarek
mł. insp. dr Izabela Nowicka

Opracowanie: Robert Socha
Korekta: Andrzej Gąska

Skład: Agencja MEDIANI
Druk: Warsztaty Szkolne Zespołu Szkół
Poligraficzno-Mechanicznych
w Katowicach
Nakład 1000 egz.
Numer zamknięto 30.11.2011 r.

ISSN 2082-5943

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmiany tytułów,
skracania tekstów i dokonywania w nich zmian oraz
możliwość nieodpłatnego wykorzystania publikowa-
nych materiałów na stronie www.slaska.policja.gov.pl.
Artykułów niezamówionych redakcja nie zwraca.

SPIS TREŚCI

4	W POSZUKIWANIU EFEKTYWNYCH FORM EDUKACJI BEZPIECZEŃSTWA
6	KOMPETENCJE KOMUNIKACYJNE FUNKCJONARIUSZA POLICJI
8	WZAJEMNE OCZEKIWANIA POLICJI I DZIENNIKARZY W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
10	KIEDY I JAK ODMIENIAĆ „PROCENT”
11	ORGANIZACJA DZIAŁAŃ RATOWNICZYCH W KONTEKŚCIE EURO 2012
13	DOWODZENIE W POLICJI
15	WYMIANA DOŚWIADCZEŃ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA IMPREZ MASOWYCH
18	OSOBOWOŚĆ A SKUTECZNOŚĆ ZARZĄDZANIA
21	SZEROKIE WSPÓŁDZIAŁANIE
23	DYSKUSJA O ZARZĄDZANIU KRYZYSOWYM
25	DOROBEK PRAWNY UE W OBSZARZE WALKI Z NIELEGALNĄ IMIGRACJĄ
28	PRZESTĘPCZOŚĆ NIELETNICH W KONTEKŚCIE ZJAWISKA SPOŁECZNEGO
30	„GIŃCIE, ABY BRAT WASZ ŻYŁ”
32	MOBILNA STACJA DIAGNOSTYCZNA ŚLĄSKIEJ DROGÓWKI
34	KONFERENCJA NAUKOWA – BEZPIECZEŃSTWO JAKO PODSTAWOWA POTRZEBA JEDNOSTKI NA PRZESTRZENI DEKAD

W POSZUKIWANIU EFEKTYWNYCH FORM EDUKACJI BEZPIECZEŃSTWA

Czyli o niepoważnym psie – bardzo poważnie

podinsp. Małgorzata Biernacka
podinsp. Dariusz Panas
Wydział Prewencji KWP w Katowicach

Sznupek – maskotka śląskiej Policji, oficjalnie „istnieje” od 5 grudnia 2003 roku. Z tego bowiem dnia pochodzi jego symboliczny „Akt urodzenia”. Historia „narodzin” Sznupek sięga jednak wcześniej. Najpierw, jak to zwykle bywa, był pomysł... Oczywiście zrodzony pod wpływem doświadczeń Policji z innych województw oraz spoza naszego kraju. Pozytywne opinie na temat funkcjonowania projektów z wykorzystaniem maskotek policyjnych płynęły między innymi z Saksonii („Poldi”), Wrocławia (Komisarz „Lew”), Gorzowa Wielkopolskiego (Tygrysek „Lupo”). Czas zatem przyszedł na największy garnizon w naszym kraju. W wyniku ogłoszonego konkursu na projekt maskotki policyjnej województwa śląskiego najlepiej oceniony został pomysł Jolanty Okrzesik – dziewczynki z Bierunia. Jako maskotkę wymyśliła ona i narysowała psa, którego nazwała „Sznupek”. Nazwę zaczerpnęła ze śląskiej gwary, w której słowo „sznupać” oznacza szukać. Następnie projekt dostał się w ręce Elżbiety Jarząbek – artysty plastyka, która stworzyła ten właściwy, obowiązujący do dzisiaj, wizerunek Sznupek-

ka. Niebieskiego, pluszowego pieska z białym brzuszkiem, dużymi, częściowo czerwonymi uszami, czerwonym noskiem i dużym, granatowym ogonkiem.

Od samego początku Sznupek pomaga śląskim policjantom w działaniach edukacyjno-profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa dzieci, szczególnie tych najmłodszych. Jest to zatem nie tylko zabawa, ale i edukacja. Maskotka pomaga w efektywny sposób dotrzeć do dzieci z treściami dotyczącymi bezpiecznych postaw. Dzieci kochają Sznupek, wyzwała on u nich pozytywne emocje, które wpływają na łatwiejsze nawiązanie kontaktu i zaufanie. W ten sposób o wiele lepiej można przekazać dzieciom treści dotyczące bezpieczeństwa. Jak powiedziała dr Aleksandra Piotrowska – wybitny psycholog z Uniwersytetu Warszawskiego: „Policjant przebrany za zwierzątko, ziemniaczka, jabłuszko, nie ma znaczenia za co, ale przebrany, uruchamia głębokie pokłady dziecięcej wyobraźni...”

Nie bez znaczenia jest także budowanie pozytywnego wizerunku Policji i policjanta w społeczeństwie. Na pewno chcielibyśmy, żeby na murach nie było napisów typu JP, HWDP, a widok policjanta nie wyzwał nega-

tywnych emocji. Nie zmienimy tego z dnia na dzień, ale pozytywne postrzeganie policjanta – w tym dzięki Sznupekowi – przez najmłodszych ma szansę przeżyć się na dorosłe życie.

W całym województwie śląskim policjanci mają do dyspozycji kilkanaście strojów Sznupek. Policjanci z jednostek, które nie dysponują własnymi strojami, mogą wypożyczać je w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Katowicach, która dysponuje trzema takimi przebraniami. Wydaje się, że to dużo, ale w takich okresach jak wrzesień (bezpieczna droga do szkoły), grudzień (okres mikołajkowo-świąteczny), czy też czerwiec (przygotowanie do bezpiecznych wakacji), nie dla wszystkich zainteresowanych wystarcza. Same jednostki terenowe też wzajemnie wspierają się w tym zakresie. Najczęściej zakup strojów Sznupek finansują samorządy, dla których bezpieczeństwo mieszkańców jest jednym z ustawowych zadań. Czy jest to opłacalne...? Inwestowanie w bezpieczeństwo nie przynosi zysków, jednak brak inwestycji przynosi straty. A jeśli tą stratą ma być zdrowie albo życie naszego dziecka? Pytanie to chyba nie wymaga odpowiedzi...

Sznupek towarzyszy policjantom na co dzień w wielu działaniach. Są to spotkania z dziećmi w szkołach i przedszkolach, festyny, imprezy sportowe, mikołajkowe, akcje profilaktyczne, takie jak chociażby „Sznupek w szpitalu”, „Sznupek idzie do szkoły”. Maskotka promuje zasady fair play w sporcie i kibicowaniu, uczy bezpiecznych zachowań na stoku. Włącza się do wielu akcji społecznych, humanitarnych, charytatywnych. Razem z Fundacją Mam Marzenie spełniał życzenia dzieci chorych na ciężkie choroby. Corocznie Sznupek wspiera policjantów i wolontariuszy zbierając środki na leczenie chorych dzieci w ramach Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Edukacja ze Sznupekem zatacza coraz szersze kręgi pojmowania bezpieczeństwa. Sznupek jest jednym z bohaterów ekologicznego przedstawienia pt. „Eko-bajka o dzielnym Sznupekku i Śmieciowym Smoku”. Przykładów działań z udziałem Sznupek jest bardzo dużo.

“ **Od samego początku Sznupek pomaga śląskim policjantom w działaniach edukacyjno-profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa dzieci, szczególnie tych najmłodszych.** ”

Sznupek, to szczególnie dla policjantów, nie tylko radosna edukacja. Problemem jest pranie stroju, czyszczenie, naprawy. Nie raz sami policjanci prali elementy strojów w swoich domach, brali igły w ręce, żeby przyszyć naderwany ogon... Samo zakładanie stroju też nie należy do komfortowych czynności. „Praca” w stroju Sznupeka nie jest łatwa. Kostium jest ciężki, widoczność jest w nim znacznie ograniczona, a pracy nie ułatwiają też wysokie temperatury panujące na zewnątrz, a przede wszystkim wewnątrz kostiumu. „Nie mówiący” Sznupek (taka jest zasada, że maskotka nie mówi) musi nadrabiać żywą i radosną komunikacją pozawerbalną, co też nie jest łatwą sprawą, gdy ma się na sobie kilkanaście dodatkowych kilogramów. Na szczęście zawsze możemy liczyć na wolontariuszy oraz inne chętne osoby, które dla dobra dzieci i ich bezpieczeństwa, są w stanie wykonać to pożyteczne zadanie. No bo czego się nie robi dla naszych najmłodszych.

Sznupek w działaniach edukacyjno-profilaktycznych to jednak nie tylko pluszowa maskotka. Już od ośmiu lat ten policyjny piesek skutecznie wpływa na bezpieczeństwo najmłodszych poprzez różnego rodzaju projekty i działania. Powstała piosenka o Sznupeku, którą najmłodsze dzieci bardzo chętnie śpiewają podczas spotkań edukacyjno-profilaktycznych. Poprzez słowa piosenki uczą się bezpiecznych zachowań: między innymi w kontakcie z psem, podczas korzystania z Internetu, wypoczynku

nad wodą, kontaktu z nieznanym... Bezpiecznych postaw dzieci mogą także uczyć się wykorzystując do tego grę komputerową, ale i także planszową – „Sznupekowy patrol”. Odbijając swoisty „patrol” po mieście najmłodszy nie tylko rywalizują ze sobą, ale zarazem muszą wykazać się wiedzą na temat bezpieczeństwa. W działaniach profilaktycznych związanych z bezpieczeństwem w ruchu drogowym policjantom bardzo pomaga film „Sznupek radzi jak być bezpiecznym na drodze”.

Sznupek posiada także swoją bezpłatną infolinię – 800 222 315 oraz adres e-mail, które obsługiwane są przez policjantów Wydziału Prewencji KWP w Katowicach. Infolinia funkcjonuje w dni robocze od godz. 7.30 do 15.30. W ciągu roku „Sznupek odbiera” prawie 100 telefonów, nie tylko od dzieci. Najczęściej najmłodszy dzwonią, żeby sprawdzić „kto odbierze”, podziękować Sznupekowi za odwiedzinę w przedszkolu, szkole, zapytać kiedy będą kolejne. Oczywiście infolinia nie powinna służyć takim celom i zawsze o tym dzieciom należy przypominać. Zdarzają się także telefony wymagające interwencji, najczęściej związane z przemocą domową oraz sprawami opiekuńczo-wychowawczymi. Podobnie jest z treścią e-maili, których w ciągu roku wpływa do Sznupeka ponad 250. Na każdy list, zapytanie musimy odpowiedzieć.

Funkcjonująca strona internetowa Sznupeka uzyskała Certyfikat Bezpiecznej Strony „BeSt”

przyznany przez Fundację Dzieci Niczyje w ramach projektu „Sieciaki.pl”.

Nowym narzędziem z wykorzystaniem Sznupeka jest profil na „Naszej-Klasie”. Z jednej strony mamy świadomość, że Internet niesie ze sobą wiele zagrożeń. Z drugiej strony, jeśli dzieci tam są, to i my musimy być. Sznupek posiada już ponad 1400 znajomych, nie tylko wśród dzieci i nie tylko w województwie śląskim. Jest to bardzo ekonomiczny, szybki i tani sposób bezpośredniego dotarcia z treściami dotyczącymi profilaktyki do większej liczby odbiorców.

Zresztą system ten działa w obie strony. W tym roku Sznupek otrzymał informację o tym, że młoda dziewczyna pisze na swoim profilu o zamiarze popełnienia samobójstwa. Po dokonaniu szybkich ustaleń informacja została przekazana do świętokrzyskiej Policji, zgodnie z właściwością terytorialną.

Ogromnym powodzeniem i to nie tylko wśród dzieci cieszą się różnego rodzaju gadzety ze Sznupekami: maskotki, pacynki, broszki, breloczki, elementy odbłaskowe, balony, cukierki z numerem infolinii. Do dzieci nie można przychodzić z pustymi rękoma. Poza tym są to najczęściej gadzety, które też uczą bezpiecznych postaw albo – tak jak odbłaski – przyczyniają się bezpośrednio do poprawy ich bezpieczeństwa. Ponieważ bezpieczeństwo naszych dzieci powinno szczególnie leżeć nam wszystkim – nie tylko policjantom – na sercu. ■

KOMPETENCJE KOMUNIKACYJNE FUNKCJONARIUSZA POLICJI

Część I

prof. dr hab. Jadwiga Stawicka
Uniwersytet Śląski

Komunikujemy się z otoczeniem od momentu naszego przyjścia na świat. Niemowlę płaczem sygnalizuje głód, zimno, strach, potrzebę bliskości. Kilkuletnie dziecko wyraża już swoje potrzeby w sposób werbalny. Wydawałoby się, że dorośli powinni to czynić w sposób perfekcyjny, odgadując trafnie intencje nadawcy komunikatu. I jeśli nabywamy w ciągu naszego życia doświadczenia w tym zakresie, to dlaczego nie potrafimy się komunikować w sposób efektywny, dlaczego popełniamy błędy, które często nas drogo kosztują? I jak eliminować szumy komunikacyjne, zniekształcające informacje, która do nas napływa? Często nie jesteśmy w stanie wyeliminować szumów zewnętrznych (hałas wokół rozmówców, zniekształcenia komunikatów w czasie rozmowy telefonicznej) i wewnętrznych (stan psychiczny i fizyczny rozmówców) i semantycznych (zniekształcenia znaczeń używanych przez rozmówców słów). Pojawia się zatem pytanie: co zrobić, aby komunikacja była skuteczna? I jeśli to pytanie zadaje sobie funkcjonariusz Policji, to nabiera ono szczególnego znaczenia. To właśnie w codziennej pracy policjanta zachodzi konieczność nawiązania pierwszego kontaktu z osobami chorymi psychicznie, z ludźmi w kryzysie, z ludźmi po traumatycznych przejściach, z rodzinami ofiar, którym trzeba przekazać informację o śmierci bliskich i antycypować ich reakcje. To funkcjonariusz Policji prowadzi rozmowy w sposób dyrektywny, udzielając pouczeń, ostrzeżeń i rad. To właśnie on ma pomóc ludziom w kryzysie, zjawia się pierwszy na miejscu incydentu i musi ocenić sytuację, to od niego, często pierwszej osoby, do której ofiara zwraca się o pomoc zależy, czy ofiara będzie szukała dalszej pomocy. Jakie umiejętności musi zatem

posiadać policjant, aby prowadził rozmowy w sposób właściwy, i to zarówno rozmowy o charakterze defensywnym, jak i ofensywnym. We właściwym komunikowaniu się niezbędna jest nie tylko wiedza (znajomość zasad interakcji), ale i jej właściwe wykonanie (wykorzystanie tej umiejętności w praktyce). Właśnie sposobom prowadzenia rozmów przez funkcjonariuszy Policji poświęcę swoje rozważania w niniejszym tekście. Będzie to zaledwie wstęp do dalszej dyskusji na ten temat, którą będę rozwijać w kolejnych artykułach.

Komunikować się to „utrzymywać z kims kontakt, porozumiewać się”: *Komunikować się z przyjaciółmi. Komunikować się z kims listownie, telefonicznie.* (USJP). W definicji komunikowania się podkreśla się, iż komunikacja to proces, w którym myśli, pragnienia i wiedza nadawcy komunikatu stają się znane i zrozumiałe dla odbiorcy (Biernik, 2005: 11). Przytoczmy definicję komunikowania interpersonalnego Z. Nęckiego (2000: 98): *Komunikowanie interpersonalne to podejmowana w określonym kontekście wymiana werbalnych, wokalnych i niewerbalnych sygnałów (symboli) w celu osiągnięcia lepszego poziomu współdziałania.*

Oczywiście wymiana symboli wymaga istnienia wspólnego kodu znanego wszystkim uczestnikom sytuacji komunikacyjnej. Skoro komunikowanie interpersonalne, to nie tylko wymiana sygnałów werbalnych, ale także niewerbalnych i wokalnych, podkreślić należy, jak ważne w przekazie komunikatu jest nie tylko to, o czym się mówi, ale także, jak się mówi. A więc między innymi i natężenie głosu, i jego barwa, i akcent logiczny (podkreślanie w zdaniu elementu najbardziej znaczącego dla nadawcy), i mimika twarzy, i gestykulacja, i wygląd zewnętrzny, i elementy prosemiki (użytuowania przestrzennego) mają znaczenie w przekazie i odbiorze

komunikatu. F. Grucza (1992: 14) stwierdza, że ludzie porozumiewają się za pomocą wszystkich składników swojego ciała – postacią, ubiorem, makijażem, urodą. Co więcej, nie jest możliwy brak komunikacji między ludźmi, a więc wszystko jest komunikatem. I brak odpowiedzi jest komunikatem, i milczenie jest komunikatem. Ludzie nie mogą się z sobą nie komunikować. Czynią to w sposób ciągły i różnorodny, jednak w sposób mniej lub bardziej kompetentny.

Pojęcie kompetencji pochodzi od łacińskiego *competere* „nadawać się, współzawodniczyć, zajmować określoną pozycję” (Kopaliński). Kompetencja to „zakres czyjejś wiedzy, umiejętności”: *Mieć kompetencje w jakiejś dziedzinie* (USJP). W definicji I. Kurcz (2006: 246) kompetencja komunikacyjna jest zdolnością do posługiwania się językiem odpowiednio do sytuacji i słuchacza. Jak jednak to czynić, aby posługiwać się językiem w sposób zróżnicowany, uzależniony od sytuacji? Opanowanie reguł obowiązujących w danym języku nie gwarantuje, że komunikat zostanie prawidłowo zrozumiany. Dlaczego bowiem jedni ludzie rozumieją się bez słów, a inni mają problem z porozumieniem się? Proces komunikowania się może być dodatkowo utrudniony poprzez brak sygnałów niewerbalnych potwierdzających właściwą interpretację komunikatu. Kompetencja komunikacyjna obejmuje zatem zdolność do wybierania odpowiednich środków werbalnych, wokalnych i niewerbalnych oraz umiejętność uwzględniania sytuacji mówienia, a więc wartości poznawczych i emocjonalnych mówiącego, pełnionych przez niego ról społecznych, systemu norm i wartości. Jest to również wiedza człowieka na temat posługiwania się językiem, tworzenia i używania jednostek językowych, posługiwania się językiem zgodnie z rolą społeczną i sytuacją, umiejętność przetwarzania informacji językowej i przere-

dagowywania własnych wypowiedzi.

W codziennej pracy policjant musi być przygotowany zarówno na prowadzenie rozmowy w sposób ofensywny, jak i defensywny. W rozmowie ofensywnej, uwzględniając podział ról społecznych rolę funkcjonariusza Policji jest ostrzeżenie, pouczanie, doradzanie i udzielanie pomocy (Dubbert, 2005: 96). Policjant powinien w sposób klarowny przedstawić swoje stanowisko i uprawnienia, zadawać odpowiednio skonstruowane pytania w celu poznania problemu, określić przyczynę i zaproponować rozwiązanie. G. Myśliwiec nadaje nazwę tej taktyce „na policjanta” (Myśliwiec, 2007: 76 – 77).

Należy być przy tym przygotowanym na stosowanie taktyk drugiej strony, które w literaturze przedmiotu nazywane są negocjowaniem wobec silnej presji partnera (Myśliwiec, 2007: 65 – 80): taktyki ofiary, taktyki ingracyjnej oraz taktyki uników. Taktyka ofiary nazywana jest potocznie „braniem na litość”. Druga strona nie nawiązuje do zasad, bo zostały one naruszone, lecz próbuje zrobić z siebie ofiarę okoliczności. Stosując taktykę ingracji, druga strona próbuje dowartościować partnera, aby spowodować jego wspaniałomyślność. Jakże często druga strona stosuje taktykę uników. Przyłapani na błędzie, nie posiadamy przecież sensownych argumentów, stosujemy bokserki unik (Myśliwiec, 2007: 76 – 77). Policjant pewny swojej przewagi w sytuacji popełnienia wykroczenia oczekuje postawy uległej, a druga strona postępuje inaczej stosując technikę uników. W ramach techniki uników wyróżnić można fazę dysonansu oraz fazę pseudoargumentacji. Faza dysonansu polega na zaskoczeniu, zdziwieniu, co powinno wytrącić partnera z równowagi. W fazie dysonansu jedną ze stosowanych technik może być pauza, np.

– *Naruszył pan przepisy ruchu drogowego mówiące o wyprzedzaniu...*

– ...
– *Czy pan mnie słyszy?*
– *Tak.*

– *Czy pan się dobrze czuje?*
– *Dobrze.* (Myśliwiec, 2007: 77).

Druga strona próbuje przypisać złe intencje funkcjonariuszowi Policji wypełniającemu swoje obowiązki lub stosuje technikę zamglania. Przyjmuje do wiadomości tezę, ale wskazuje okoliczności usprawiedliwiające, przy czym stopień ich i wiarygodność nie są istotne, np.

– *Wyprzedzał pan ciężarówkę na przejściu dla pieszych.*

– *To prawda, ale widział pan, jak zajęła mi drogę.*

– *To nie usprawiedliwia wyprzedzania w tym miejscu.*

– *Oczywiście, ale ludzkim odruchem było jej wyprzedzenie.*

– *Co mi pan tu o odruchach?* (Myśliwiec, 2007: 78).

Druga strona może także okazać współczucie stronie „silniejszej” jako skazanej na rolę arbitra i podejmowanie decyzji. Może też wykorzystywać nadinterpretację, czyli para-

frazować wypowiedzi policjanta, rozszerzając przy tym jej sens, por. dalszą część powyższego przykładu, w którym policjant nie dał sobie wmówić rozszerzonej interpretacji zdarzeń:

– *Mówiąc o odruchach ludzkich, miałem na myśli fakt, że decyduje pan teraz o moim życiu i szczęściu.*

– *Nie, decyduję o tym, czy zapłaci pan mandat, czy nie.*

– *To dla mnie porażka, która może zaważyć na całej karierze, pewności siebie.*

– *O tym zadecyduje pański szef, a teraz wystawiam mandat na 200 złotych i odjedzie pan z dozwoloną prędkością.* (Myśliwiec, 2007: 78).

W sytuacjach konfliktowych defensywne techniki prowadzenia rozmowy ułatwiają nawiązanie kontaktu, rozwiązanie problemu, hamują eskalację konfliktu i doprowadzają do rozwiązania konfliktowej sytuacji. Stosowane są przez wyszkolonych negocjatorów w celu bezsilowego rozwiązania konfliktu. W sytuacjach krytycznych kompetencje komunikacyjne obejmują nie tylko komunikowanie się ze sprawcami incydentu, z ofiarami, ale i komunikowanie się ze sztabem kryzysowym uwzględniając znajomość obowiązujących procedur, sprowadzenie pomocy medycznej. Nie należy w tych sytuacjach moralizować (*No proszę, przecież mówiłem, że to do niczego dobrego nie doprowadzi*), uogólniać (*Wielu ludzi było w podobnej sytuacji i nie mieli myśli samobójczych*), obniżać samoocenę drugiej strony (*Zachowuje się pan jak małe dziecko, a przecież jest pan dorosły, czy muszę panu o tym przypominać*), bagatelizować (*Ależ to żaden problem, jeśli mąż panią opuścił, znajdźcie sobie pani innego partnera, przecież tyłu mężczyzn dookoła*).

W rozmowach o charakterze defensywnym rozmówca przesyła policjantowi sygnały dotyczące swojego stanu emocjonalnego. Najważniejszą techniką prowadzenia rozmowy jest aktywne słuchanie, którego roli nie da się przecenić. Stwarza ono atmosferę zrozumienia i akceptacji. W artykule Rola aktywnego słuchania w komunikacji interpersonalnej D. Biel (2010: 160 – 167) podkreśla konieczność kompleksowego ujęcia aktywnego słuchania, włączając w jego obszar także stosowne elementy rozmowy, a także ciszy oraz szereg elementów niewerbalnych towarzyszących aktywnemu słuchaniu, a także osłabiających aktywne słuchanie. Aktywne słuchanie obejmuje okazywanie zainteresowania rozmówcą, umiejętność podtrzymywania rozmowy oraz umiejętność wnioskowania.

G. Dubbert (2005: 98) proponuje stosowanie w sytuacji wypierania i nieprzyjmowania do siebie wiadomości technik parafrazowania i werbalizowania. Parafrazowanie polega na wyrażaniu tych samych treści przez różne pod względem strukturalnym wypowiedzi językowe. Parafrazowanie nie może niczego dodawać, ani pomijać, nadawca ma je odebrać jako kompletne i w sposób dokładny (Bronwell, 2000: 226) (*Jeśli dobrze pana zrozumiałem...; Rozumiem, że uważa pan...; Inaczej mówiąc...; Czy chce pan przez to po-*

wiedzieć...). Werbalizowanie polega na odwróceniu wrażenia (*Czy w tej chwili nie dopuszczasz pan do siebie wiadomości o tym, co się stało?; Czy nie ma pani siły, żeby o tym ze mną rozmawiać? Mam wrażenie, że jest pan...; Robi pan wrażenie zmęczonego / wyczerpanego...).*

G. Dubbert (2005: 99) proponuje także stosowanie innych technik prowadzenia rozmów w sposób defensywny. Techniki te mogą być stosowane w sytuacji niepewności, budzącej się złości, konieczności uzyskania na czasie oraz deficytu informacji. Jedną z nich jest stosowanie pytania zamiast odpowiedzi, a więc reagowanie poprzez rozpoczęcie odpowiedzi od pytania (*Sądzi pan, że...? Czy dobrze zrozumiałem, że powiedział pan...).* Racje można przyznać rozmówcy tylko częściowo (*Tak, to trzeba brać pod uwagę, ale...).* Należy wykorzystywać pauzy w umiejętny i świadomy sposób, gdyż pauzy niepokoją rozmówcę. Po pauzie rozmówca często mówi dalej, nie oczekując odpowiedzi. Dobre rezultaty daje taktyka powoływania się na innych (Rozumiem pana dobrze, ale ludzie oczekują, że pan na tym poprzestanie). Dobre rezultaty przynosi technika pacingu, pochodząca z hipnoterapii i polegająca na naśladowaniu zachowania, gestów, mimiki, sposobu mówienia, co prowadzi do odprężenia rozmówcy. Technika cyrkulacji pytań polega na zadawaniu pytań, jak ktoś inny zachowałby się w podobnej sytuacji, a technika porównywania polega na opowiedzeniu o podobnej sytuacji, jednak bez wyciągania wniosków i stawiania ocen. G. Dubbert (2005: 100) pisze także o stosowaniu tzw. interwencji paradoksalnej, tj. reagowania w sposób odwrotny do obserwowanego, co należy jednak stosować z dużą ostrożnością, aby nie doprowadzić do eskalacji konfliktu. Można także odwrócić sytuację (*Wydaje się, że dla pana to bardzo ważne i powinniśmy to później dokładnie omówić. Najpierw jednak musimy zrobić mały krok...).*

Odrębną kwestią jest to, że szczególnie policjanci pionu prewencji mają największą styczność z osobami zgłaszającymi interwencje publiczne, ofiarami, czy też sprawcami różnych przestępstw i wykroczeń. Właśnie oni muszą się także liczyć z popełnieniem przez drugą stronę przestępstwa wypełniającego znamiona art. 226 kodeksu karnego – znieważenie funkcjonariusza publicznego. W artykule *Agresja werbalna wobec policjantów*. Raport z badań ankietowych (Stawnicka, Kaszuba, 2010) zwraca się uwagę na sposoby wyrażania agresji werbalnej skierowanej do policjantów w czasie pełnienia obowiązków służbowych na materiale wyekscerpowanym z ankiet przeprowadzonych wśród policjantów garnizonu śląskiego. W artykule tym po analizie materiału badawczego z uwzględnieniem pól semantycznych analizowanych leksymów, zaproponowano sposoby hamowania językowych działań agresywnych skierowanych do policjantów. Właściwa reakcja na napaść słowną świadczy o wysokich kompetencjach komunikacyjnych. Należy neutralizować poziom agresji werbalnej wykorzy-

stując zasady sformułowane przez P. Brown i C. Levinsona (1987), w szczególności demonstrowanie solidarności z rozmówcą, uchylanie się od demonstracji ekspresji, unikanie jednoznacznych sformułowań, stosowanie efektów paralingwistycznych. Demonstrowanie solidarności z rozmówcą przejawia się poprzez okazywanie zainteresowania partnerowi i poszukiwanie zgody (koncentrowanie się na „bezpiecznych” tematach), używanie sygnałów potwierdzenia w celu budowania wspólnego tła rozmowy. Należy włączyć partnera do wspólnego działania poprzez „my” i potwierdzać wzajemność. Uchylanie się od demonstrowania ekspresji przejawia się poprzez zachowanie spokoju, brak okazywania nadmiernego entuzjazmu. Należy przy tym starać się unikać sformułowań, które dają się jednoznacznie zinterpretować, a więc zdążyć w kierunku sugestii, użycia dwuznaczności i uogólnienia. Właściwe efekty paralingwistyczne zawsze dają pozytywne rezultaty: uśmiech, ekspresja głosu, komunikaty niewerbalne, kontrolowanie mimiki, przyjęcie właściwej pozycji ciała, używanie elementów proksemicznych. Nie powinniśmy w sytuacjach konfliktowych reagować stereotypowo. W takich sytuacjach na atak reagujemy kontratakami, na zarzut – obroną, na czyjeś niewłaściwe postępowanie – krytyką, na porażki – przygnębieniem (Kirschner, 1980: 46).

Właściwa komunikacja interpersonalna, w której jedną ze stron jest funkcjonariusz Policji jest zatem możliwa przy opanowaniu kompetencji: zawodowej – wiedza o przedmiocie rozmowy, negocjacyjnej – znajomość

technik i taktyk stosowanych przez drugą stronę oraz komunikacyjnej – umiejętność posługiwania się w językiem w konkretnych sytuacjach. Podnoszenie umiejętności komunikowania się w sytuacjach konfliktowych jest zatem czynnikiem, który bezpośrednio wpływa na jakość pracy i bezpieczeństwo pracy policjanta. ■

Literatura

Biel D., Stawnicka J., red. 2010: *Komunikacja w sytuacjach kryzysowych II*. Katowice.

Biel D., 2010: *Rola aktywnego słuchania w komunikacji interpersonalnej. Uwagi ogólne*. W: *Literatura i język*. Szkice opisowe i komparatywne. Red. M. Michalska-Suchanek. Gliwice 2010, 160-167.

Bieniok H., 2005: *Sztuka komunikowania się, negocjacji i rozwiązywania konfliktów*. Katowice.

Brown P., Levinson, S., 1987: *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge.

Bronwell J., 2000: *Reagowanie na komunikaty*. W: *Mosty zamiast murów. O komunikowaniu się między ludźmi*. Warszawa.

Dubbert G., 2005: *Professionelle Kommunikation in besonderen Situationen. "Kriminalistik"* 2005/2, 96 – 102.

Dubisz S., red., 2003: *Uniwersalny słownik języka polskiego*. Warszawa (USJP)

Grucza F., 1992: *O komunikacji międzyludzkiej – jej postawach, środkach, rodzajach, płaszczyznach, składnikach i zewnętrznych uwarunkowaniach*. W: *Modele komunikacji międzyludzkiej*. Red. W. Woźniakowski. Warszawa.

Kopaliński W., 1983: *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*. Warszawa.

Kirschner J., 1980: *Manipulować – ale jak? Osiem praw postępowania z ludźmi*. Warszawa.

Kurcz I., 2006: *Język i komunikacja*. W: *Psychologia*. Podręcznik akademicki. Red. J. Strelau. Gdańsk. T. 2

Myśliwiec G., 2007: *Techniki i triki negocjacyjne, czyli jak negocjują profesjonalści*. Warszawa.

Nęcki Z., 2000: *Komunikacja międzyludzka*. Kraków.

Stawnicka J., Kaszuba D., 2010: *Agresja werbalna wobec policjantów. Raport z badań ankietowych*. W: *Komunikacja w sytuacjach kryzysowych II*. Red. J. Stawnicka, D. Biel. Katowice.

WZAJEMNE OCZEKIWANIA POLICJI I DZIENNIKARZY W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

podkom. Beata Bekulard
Koordynator zespołu prasowego Komendanta-Rektora Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie

Maciej Wróbel
Dziennikarz, szef redakcji „Informacji” TVP Olsztyn

Wybuch bomby w centrum handlowym pełnym klientów, wypadek komunikacyjny z ofiarami śmiertelnymi, atak terrorystyczny, powódź, czy brak komunikacji przełożonego

z podwładnymi w jednostce organizacyjnej policji to dla dziennikarzy sytuacja kryzysowa. Za każdym razem gdy rzecznik czy oficer prasowy odbiera telefon od redaktora i słyszy jakie są przyczyny tej „sytuacji kryzysowej” to należy zapytać wprost o jaką konkretną sytuację mu chodzi, bowiem to co dla mediów jest sytuacją kryzysową to dla służb odpowiedzialnych za porządek i bezpieczeństwo już nie. Jednak rolę oficera prasowego czy rzecznika

nie jest tłumaczenie dziennikarzom definicji sytuacji kryzysowej, która przecież wynika z ustawy o zarządzaniu kryzysowym lecz odpowiedzieć na zadane mu pytanie dotyczące konkretnej sytuacji.

W każdej, także we wspomnianych na początku, hipotetycznych sytuacjach – wybuchu bomby czy wypadku komunikacyjnego – zarówno rola mediów jak i służb ratunkowych jest ogromna. Jednak najważniejszą będzie współpraca mediów ze służbami ratunkowymi zmierzająca do podania spójnego i odzwierciedlającego rzeczywistości stan faktyczny komunikatu odbiorcom. W praktyce nie zawsze się to udaje, gdyż media oraz służby mają inne zadania wynikające z ich wewnętrznych przepisów, a w codziennej pracy niestety spotykamy się z brakiem wzajemnego ich zrozumienia.

Zakładając prawdopodobne zdarzenie: sobota, godzina 13.43, w centrum handlowym w Olsztynie dochodzi niespodziewanie do wybuchu podłożonej bomby. Część pierwszego piętra uległa zawaleniu się, pod gruzami może znajdować się około 17 osób. Nie wiadomo czy żyją. W ciągu pierwszych dziesięciu minut od wezwania służb, na miejscu pojawia się załoga

państwowej straży pożarnej, dwóch policjantów i dwie karetki pogotowia. Chwilę później na miejsce dociera lokalna telewizja i prasa, godzinę później media ogólnopolskie. Zazwyczaj w pierwszych minutach akcji nikt z przedstawicieli policji nie jest w stanie określić co się stało, kto jest ranny, jak będzie wyglądała akcja ratunkowa. Zadaniem dziennikarza jednak jest przekazanie do swojej redakcji możliwie jak największej liczby informacji, zdjęć i filmów wideo. O ile te dwie ostatnie rzeczy dziennikarz wykona zarówno za przyzwoleniem służb jak i mimo ich stanowczego sprzeciwu, to o rzeczową, konkretną informację, będzie mu trudno bez rozmowy z przedstawicielem służb. W związku z tym od razu po wystąpieniu sytuacji, zakwalifikowanej jako kryzysowa, na miejscu akcji powinien się pojawić funkcjonariusz odpowiedzialny tylko i wyłącznie za opiekę nad dziennikarzami – czy to rzecznik prasowy, czy ktoś z kierownictwa jednostki organizacyjnej policji, na terenie której doszło do zdarzenia. Ułatwi to komunikację pomiędzy osobami odpowiedzialnymi za akcję ratunkową, a mediami. Dążąc do ideału, ów przedstawiciel powinien niezwłocznie po zakończeniu akcji lub jeszcze w jej trakcie, powiadomić inne media o zaistniałej sytuacji, wysyłając im kompletną informację np. drogą mailową.

Gorzej jeśli opisywana akcja w ocenie dziennikarza prowadzona jest nieudolnie. Zaczyna wypytywać o liczbę biorących w niej strażaków, widzi, że jest ich mało. Wówczas w owej sytuacji kryzysowej dochodzi dodatkowo do kryzysu komunikacyjnego, ale także w tym przypadku należy zachować pełen kontakt z dziennikarzem. Na najtrudniejsze pytania należałoby odpowiedzieć wówczas popularnym stwierdzeniem: „jestem jedynie rzecznikiem prasowym, nie dowodzę akcją, ale niezwłocznie sprawdzę jakie są powody takich decyzji, spróbuję zapytać przełożonych i odpowiem na zadane mi pytanie”.

W przypadku mediów elektronicznych jednym z głównych celów przy realizacji relacji reporterskiej jest posiadanie tzw. „obrazka”, czyli zdjęć filmowych. Żeby je zrobić, dziennikarz musi mieć informację o zdarzeniu. Tu pojawia się dobra wola funkcjonariusza z zespołu prasowego. Jeśli współpraca między rzecznikami prasowymi a dziennikarzami układa się poprawnie, o taką informację można się postarać. Problemy pojawiają się wówczas, gdy na przykład: około godziny 14:00 doszło do wypadku komunikacyjnego koło miejscowości Szczytno, a informacja spłynie do redakcji w Olsztynie po godzinie 15.00. Dziennikarz jest bez szans by dojechać na miejsce i pokazać akcję ratowniczą. Jeśli jednak jakimś trafem dotrze na miejsce, zazwyczaj nie otrzyma już kompletną informację, bo sprawa albo jest już w gestii prokuratora (wypadek śmiertelny) albo obsługujący zdarzenie policjant – mimo,

że powinien – nie chce wystąpić przed kamerą. Warto pamiętać, że rola mediów w przypadku zdarzeń drogowych ma charakter prewencyjny, tu współpraca z policją powinna być wręcz wzorcowa o statusie priorytetowym.

Z punktu widzenia policji opisywane sytuacje wyglądają zupełnie inaczej. Przede wszystkim mediom po przybyciu na miejsce sytuacji kryzysowej czy też na miejsce zdarzenia zależy na przesłaniu zarówno informacji jak i obrazu do redakcji w jak najszybszym czasie bądź przekazywaniu relacji na żywo. Bardzo często jednak nie jest to możliwe, bowiem gdy są na miejscu pierwsi przed rzecznikiem prasowym to nie mają z kim porozmawiać odnośnie stanu faktycznego i wówczas bazują jedynie na obrazie lub na wywiadzie ze świadkami zdarzenia. Próbują także rozmawiać z funkcjonariuszem policji obecnym na miejscu i o ile nie jest on w danym momencie zaangażowany w czynności związane z ratowaniem życia, udzieleniem pomocy czy zabezpieczeniem miejsca, to może wypowiadać się, ale w zakresie swoich kompetencji. Natomiast jego wypowiedź odnośnie tego, co de facto w danym czasie robi bądź zrobił, nie jest dla mediów interesująca, gdyż chcieliby uzyskać konkretną informację – co się stało czy też co było przyczyną sytuacji kryzysowej.

Wiele instytucji, w tym policja wypracowała własne przepisy regulujące współpracę z mediami, określając jasno kto jest odpowiedzialny za kontakt z nimi. W przypadku policji za działalność prasowo-informacyjną odpowiedzialny jest rzecznik prasowy w komendach wojewódzkich policji, oficer prasowy w komendach miejskich i powiatowych oraz inni funkcjonariusze do tego upoważnieni przez przełożonych, a nie przypadkowi funkcjonariusze, którzy akurat biorą udział w czynnościach na miejscu zdarzenia. Jednak dla dziennikarzy jest to niezrozumiałe i nie respektują tych wewnętrznych przepisów ponieważ zależy im na szybkim przekazie informacji. Dlatego kluczowymi zasadami postępowania w relacjach z mediami w sytuacji kryzysowej będzie: informowanie dziennikarzy od razu, gdy ze sprawdzonych źródeł dowiemy się o przyczynach sytuacji kryzysowej bądź zdobędziemy podstawowe informacje na temat tego co się stało. Zapobiegniemy w ten sposób spekulacjom ze strony mediów, które należałoby uprzedzić ile czasu upłynie zanim podamy ten właściwy komunikat o stanie rzeczywistym. W przypadku sytuacji kryzysowych, gdzie mamy do czynienia z zagrożeniem bezpieczeństwa należy wyznaczyć punkt dla obsługi mediów, w którym regularnie będziemy prowadzić spotkania z nimi. Unikniemy wówczas sytuacji, w których dziennikarze będą szukać rozmówców na własną rękę – wykorzystując do wywiadów ofiary zdarzenia, świadków czy też przypad-

kowe osoby. Ponadto wskazanie mediom stref bezpieczeństwa jak i swobodnego poruszania się zapobiegnie sytuacjom, w których dziennikarze poszukują miejsc nie zawsze rozsądnych i bezpiecznych, skąd mogą zrobić zdjęcia czy nagrywać akcje ratownicze. Dobrze też jest upewnić się, że udzielanie informacji jest skoordynowane, zwłaszcza wśród pracowników zespołu prasowego tzn., że wszyscy posiadają tą samą wiedzę i mówią to samo. Istotnym będzie także skontaktowanie się z przedstawicielami innych służb ratowniczych będących na miejscu zdarzenia w sprawie spójności komunikatu dla mediów, gdyż dziennikarze bardzo często prowadzą równocześnie wywiady z kilkoma rzecznikami różnych służb, albo tuż po zakończeniu akcji ratowniczych, porównują komunikaty podczas programów telewizyjnych. Ponadto zapraszają zewnętrznego specjalistę lub eksperta, który na podstawie tych komunikatów ocenia całą sytuację.

Niezmiernie trudno współpracuje się z mediami w sytuacji, podczas której informacją zarządza już prokurator jako jedyny gospodarz postępowania. Na przykład wspomniany wypadek śmiertelny z kilkoma ofiarami śmiertelnymi. Funkcjonariusz odpowiedzialny za politykę informacyjno-prasową nie może udzielać wywiadów odnośnie przyczyn wypadku bez zgody prokuratora, jednak dziennikarze niejednokrotnie domagają się komentarzy lub oczekują wskazania sprawcy wypadku. Sytuacja taka po części wynika z braku znajomości przepisów prawa karnego przez dziennikarzy odnośnie ujawniania informacji z postępowania przygotowawczego.

Ta wzajemna krytyka jednak nie ma celu wytykania sobie błędów, lecz wypracowania wspólnie zasad postępowania i działania na miejscu sytuacji kryzysowej czy zdarzenia. Powinno zależeć nam na rzetelnej pracy zmierzającej do podania właściwego komunikatu dla odbiorcy. Nie możemy zapominać, że przecież pracujemy na rzecz ich bezpieczeństwa. To jaki komunikat otrzymają odbiorcy od mediów będzie miało ogromny wpływ na ich poczucie bezpieczeństwa a także wpływ na pogląd o danej sytuacji. Informacja zawsze stanowiła podstawę do podejmowania wszelkich decyzji, zwłaszcza ta dotycząca zagrożeń bezpieczeństwa bądź o sytuacji kryzysowej, charakteryzująca się wysokim stopniem złożoności oraz niepewności. Właściwa diagnoza i selekcja odbieranej informacji ma decydujący wpływ na jakość podejmowanych decyzji. Ludzie oglądający lub czytający komunikat o zagrożeniach przecież nie wiedzą co tak naprawdę się stało i dlatego bazują jedynie na informacjach przekazanych im przez media. Z kolei media otrzymują informacje właśnie od przedstawicieli poszczególnych służb, na których spoczywa ogromna odpowiedzialność. ■

KIEDY I JAK ODMIENIAĆ „PROCENT”

nadkom. Marzena Przetak
Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie

Tytuł tekstu u zapowiada, że będzie on poświęcony kwestiom poprawnego używania rzeczownika procent. Zagadnienie to było już omawiane w publikacjach z dziedziny kultury języka¹, jednak nadal mamy z procentem kłopoty fleksyjne, składniowe i frazeologiczne, warto więc wrócić do niego².

Trudności być może usprawiedliwia fakt, że jest to słowo pochodzenia obcego. Zapożyczyliśmy je bezpośrednio z języka niemieckiego (Prozent to „setna część”³), ale jego źródłosłów jest łaciński (pro centum oznaczało „na sto”,⁴ „od sta”⁵). Współcześnie w języku polskim oznacza ono:

- setną część danej wielkości, odsetek,
- dochód, jaki daje kapitał pożyczkowy,
- odsetki płacone przez dłużnika wierzycielowi za pożyczanie pewnej sumy pieniędzy⁶.

Rodzina wyrazowa procentu nie jest na razie dość liczna. Obejmuje czasownik: procentować („przynosić odsetki, procenty, dawać zysk, dochód; przynosić zysk, korzyść, pożytek”); przymiotnik: procentowy („dotyczący obliczania w procentach; przynoszący procenty, oprocentowany”) i przysłówek procentowo⁷.

Słowo „procent” jest już na tyle przyswojone, że należy je odmieniać. Aby robić to poprawnie, formy fleksyjne powinny przybrać następującą postać:

Liczba pojedyncza
M. procent
D. procentu (nie: procenta!)⁸
C. procentowi
B. procent
N. procentem
Msc. procencie
Liczba mnoga
M. procenty (nie: procenta!)
D. procentów
C. procentom
B. procenty
N. procentami
Msc. procentach

Są jednakże i takie połączenia omawianego słowa, w których zachowuje ono postać podstawową, przywołującą na myśl dosłowne „na sto”. Dzieje się tak wtedy, gdy przed słowem procent stoi liczebnik a całość oznacza pewną wartość liczbową. Wówczas słowa procent w mianowniku, dopełniaczu i bierniku nie odmieniamy!

M. (trzy) procent, np. Trzy procent policjantów miejscowej komendy zgłosiło chęć udziału w szkoleniu.

D. (trzech) procent, np.: Brak trzech procent

posłów, aby można było mówić o zdecydowanej większości.

C. (trzem) procentom, np.: Przełożony tej jednostki imponuje zaledwie trzem procentom podwładnych.

B. (trzy) procent, np.: Trzy procent funkcjonariuszy uważa, że nakazowy styl zarządzania przynosi rezultaty.

N. (z trzema) procentami, np.: Dotychczas zdążyłam się zapoznać jedynie z trzema procentami ankiet.

Msc. (trzech) procentach, np.: Była to grupa w trzech procentach z wyższym wykształceniem.

Także w połączeniu z liczebnikami ułamkowymi w każdym przypadku gramatycznym występuje tylko bezkońcówkowa forma procent, czyli słowa tego nie odmieniamy!

M. (siedem i trzy dziesiąte) procent, np.: Siedem i trzy dziesiąte procent osiągniętych wyników to owoc pracy policjantów pionu ds. przestępczości gospodarczej.

D. (siedmiu i trzech dziesiątych) procent, np.: Prowadzone przez policję systematyczne zwalczanie piractwa w dziedzinie kinematografii przyczyniło się do ograniczenia podaży kaset pirackich w oficjalnie działających wypożyczalniach z dziewięćdziesięciu dwóch procent do około siedmiu i trzech dziesiątych procent.

C. (siedmiu i trzem dziesiątym) procent, np.: Siedmiu i trzem dziesiątym procent ankietowanych nie podoba się tendencja wzrostowa liczby imprez masowych o charakterze sportowym.

B. (siedem i trzy dziesiąte) procent, np.: Ankietowani byli zdania, że sprzęt kuchenny stanowi jedynie siedem i trzy dziesiąte procent kradzionego mienia.

N. (z siedmioma i trzema dziesiątymi) procent, np.: Mimo częstego sygnalizowania tego problemu, bez emocji można o tym rozmawiać jedynie z siedmioma i trzema dziesiątymi procent załogi.

Msc. (o siedmiu i trzech dziesiątych) procent, np.:

Zdaje się, że przełożeni wiedzą jedynie o siedmiu i trzech dziesiątych procent tego typu przypadków.

W płaszczyźnie semantyczno-składniowej na uwagę zasługuje to, że rzeczownik procent może wystąpić w połączeniach typu:

– procent od czegoś, np.: Oblicz mi, proszę, procent od wkładu na książeczke oszczędnościowej;

– procent kogoś, np.: Znaczny procent policjantów ukończył szkolenie zawodowe

podstawowe.

– procent czegoś, np.: Potrącono jej dwadzieścia procent podatku od zarobków.

Podsumowując, przyznajmy, że reguły użycia wyrazu procent z różnego rodzaju liczebnikami nie są, delikatnie rzecz ujmując, proste. Jeśli jednak mamy wątpliwość a chcemy być pewni na sto procent, możemy skorzystać z wydawnictw poprawnościowych⁹. W stu procentach znajdziemy tam odpowiedź a nawet, bazującą na grze słów i niedopowiedzeniu, radę: „A tak w ogóle, to zachowajmy umiar, zarówno jeśli chodzi o procenty, jak i o promile...”¹⁰. ■

Przypisy:

¹ Zob. np. A. Markowski, *Polszczyzna znana i nieznana*, Gdańsk 1999, s. 68-70; J. Podracki, *Pułapki językowe w szkole i nie tylko*, Warszawa 2000, s. 120-122.

² Uwagi poprawnościowe mogą się przydać m.in. funkcjonariuszom Policji, którzy choćby z racji sporządzania statystyk, przygotowywania i analizowania ankiet, raportów z badań itp. często posługują się zestawieniem słowa procent z wartościami liczbowymi.

³ Zob. Hasło: procent, w: *Słownik wyrazów obcych* PWN, red. E. Sobol, Warszawa 2002, s. 900.

⁴ Tamże.

⁵ Zob. Hasło: sto, w: *Słownik etymologiczny języka polskiego*, red. K. Długosz-Kurczabowa, Warszawa 2005, s. 471.

⁶ Zob. Hasło: procent, w: *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN*, red. A. Markowski, Warszawa 2002, s. 748; Hasło: procent, w: *Słownik wyrazów obcych...*, s. 900

⁷ Tamże.

⁸ Wyjątkowo z liczebnikiem jeden używa się formy: procentu albo procenta, np. Na szkoleniu nie było zaledwie jednego procentu albo procenta słuchaczy. Ze wskazanych przez *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN* dwu możliwości J. Podracki preferuje formę procentu. Zob. Hasło: procent, w: *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN...*, s. 748; J. Podracki, *Pułapki językowe*, Warszawa 2000, s. 120-122.

⁹ Np. cytowanych w niniejszym tekście.

¹⁰ A. Markowski, *Polszczyzna znana i nieznana...*, s. 68.

ORGANIZACJA DZIAŁAŃ RATOWNICZYCH W KONTEKŚCIE EURO 2012

Aneta Paśnicka
Szkoła Aspirantów Państwowej
Straży Pożarnej w Krakowie

Przemiany ustrojowe i gospodarcze w naszym kraju, w tym również otwarcie granic w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej spowodowały różnorodne i wielopłaszczyznowe przemiany w obrębie polskiego społeczeństwa. Obok zmian pozytywnych pojawiły się w równie dużej liczbie zjawiska niepożądane, jak wzrost przestępczości, oraz zmiany w jej strukturze. Otwarcie granic Europy Środkowej niewątpliwie ułatwiło swobodny przepływ przestępców we wszystkich kierunkach, wpłynęło na zmiany strukturalne i powstanie obcych poprzednio form zjawiskowych przestępstw, oraz utworzenie międzynarodowych grup przestępczych.

Grupy przestępcze działające na terenie naszego kraju zajmują się organizacją produkcji i obrotem narkotykami, fałszowaniem pieniędzy, znaków skarbowych akcyzy, innych dokumentów i papierów wartościowych, obrotem kradzionymi samochodami, handlem ludźmi, nielegalną migracją. Pranie brudnych pieniędzy, zabójstwa na zlecenie, wymuszanie okupu, zamachy na zdrowie i życie osób publicznych, wcześniej o charakterze marginalnym stały się obecnie faktem.

Dodatkowo utrzymujący się od ponad dekady stan zwiększonego zagrożenia atakami terrorystycznymi nie ominął Polski, a urósł już do poważnego problemu politycznego na skalę światową. W społeczności międzynarodowej istnieje zgodność co do tego, że terroryzm jako działanie przestępcze wymaga podjęcia skutecznych przedsięwzięć, jednak kwestią otwartą nadal pozostaje sposób ich realizacji. Przede wszystkim powinny spełniać kryterium skuteczności, ale i legalności zarazem. Działania antyterrorystyczne wymagają od organów ścigania większej wszechstronności oraz większego nakładu sił i środków niż sto-

sowane wobec przestępczości pospolitej i zorganizowanej, nakierowanej na inne bezprawne formy działania. Należy odejść od barier i schematów na rzecz daleko idącej koordynacji i kooperacji. Ramy prawne w zakresie prawa karnego uzupełnia tworzenie i rozbudowa elastycznych jednostek antyterrorystycznych z zabezpieczonym składem osobowym dysponującym odpowiednimi środkami. Konieczne jest przemieszczanie działań do pracy na przedpolu (obserwacja, infiltracja), rozbudowa europejskiej i światowej sieci informacyjnej. To wszystko bardzo ogólnie rzecz ujmując prewencja, a jeśli już dojdzie do ataku...

Organizacja Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej przez Polskę i Ukrainę to ogromne przedsięwzięcie organizacyjne i to w szerokim tego słowa znaczeniu. Euro 2012 to nie tylko stadiony, komunikacja, baza noclegowa i dodatkowe wpływy ze sprzedaży koszulek, z „orzelkiem” czy bez. Organizacja to przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa podczas imprez masowych wymagające współdziałania wielu służb i podmiotów.

Polska nie jest głównym celem ataków terrorystycznych, ale jest krajem, który popiera większość działań nakierowanych na zwalczanie tego zjawiska. Otwarte granice to nie lada wyzwanie dla służb, których zadaniem jest zapewnienie bezpieczeństwa uczestników, kibiców, ale i mieszkańców Miast Gospodarzy UEFA Euro 2012, jak i miast goszczących drużyny. Trudno zapanować nad tłumami kibiców, a jeszcze trudniej nad tłumami kibiców, którzy wpadli w panikę. Mamy i naszych pseudokibiców, a na mistrzostwach będą również przyjezdni.

System zabezpieczeń Euro dotyczy trzech poziomów organizacji: obiektu, miasta oraz kraju. Na każdym z nich działają służby mające za zadanie prewencję i reagowanie, jak również prowadzenie działań ratowniczych. Współdziałanie służb musi zostać dopracowane do granic możliwości.

Według Waldemara Kitlera potrzeby społeczeństwa w dziedzinie bezpieczeństwa zamykają się w następującym katalogu:

- potrzeba bezpieczeństwa i porządku publicznego
- potrzeba bezpieczeństwa powszechnego
- potrzeba ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego
- potrzeba ochrony środowiska i gospodarki odpadami
- potrzeba ochrony dorobku kulturowego i tożsamości narodowej
- potrzeba bezpieczeństwa ekonomicznego
- potrzeba oświaty i wychowania
- potrzeba bezpieczeństwa narodowego.

Co najmniej trzy z wymienionych potrzeb są w stanie zabezpieczyć samodzielnie lub działając wspólnie z innymi podmiotami służby zorganizowane w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy ma na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez m.in. walkę z pożarami, ratownictwo techniczne, chemiczne i medyczne. Stanowi integralną część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, obejmującą, w celu ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń. System zorganizowany jest na poziomie powiatu województwa i kraju skupia przede wszystkim jednostki ochrony przeciwpożarowej, oraz inne służby, inspekcje, straże i instytucje.

Dysponowanie do działań ratowniczych na miejsce zdarzenia każdorazowo następuje z uwzględnieniem co najmniej następujących okoliczności:

- możliwości podjęcia działań ratowniczych na miejscu zdarzenia w jak najkrótszym czasie,
- liczbę osób zagrożonych lub poszkodowanych,
- skalę zagrożenia, miejsce i rodzaj zdarzenia, prognozę następstw zdarzenia dla

Organizacja Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej przez Polskę i Ukrainę to ogromne przedsięwzięcie organizacyjne i to w szerokim tego słowa znaczeniu. Organizacja to przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa podczas imprez masowych wymagające współdziałania wielu służb i podmiotów.

życia, zdrowia, środowiska lub mienia oraz wielkość i przeznaczenie terenu lub obiektu, aktualny potencjał sił i środków będących w dyspozycji,

- możliwość wykorzystania w działaniach ratowniczych sił i środków z obszarów chronionych innych niż obszar chroniony właściwy dla miejsca zdarzenia, w tym z sąsiednich powiatów i województw oraz podmiotów objętych przepisami prawa górniczego, lotniczego, morskiego i wodnego,
- możliwość wykorzystania odwodów operacyjnych na obszarze województwa lub centralnego odwodu operacyjnego,
- zasady i procedury powiadamiania i dysponowania zasobów ratowniczych zawarte w planach ratowniczych,
- możliwość techniczno-logistycznego wsparcia działań ratowniczych,
- stan infrastruktury i natężenia ruchu w komunikacji, a także warunki terenowe i atmosferyczne mające wpływ na czas przybycia sił i środków oraz organizację działań ratowniczych.

Kierowanie działaniem ratowniczym rozpoczyna się z chwilą przybycia na miejsce zdarzenia pierwszych sił i środków KSRG, ustaje natomiast z chwilą wykonania działań ratowniczych.

W szczególności kierowanie działaniem ratowniczym ustaje po udzieleniu kwalifikowanej pierwszej pomocy osobom poszkodowanym oraz przekazania ich służbom medycznym, jak również po przekazaniu terenu, obiektu lub mienia objętego działaniem ratowniczym podmiotom do tego uprawnionym.

Za działania sił i środków podmiotów systemu odpowiada kierujący działaniem ratowniczym, który realizując działania uwzględnia w szczególności rodzaj i skalę zdarzenia, liczbę osób poszkodowanych lub bezpośrednio zagrożonych, występujących zagrożeń oraz prognozy ich rozwoju.

Prowadzenie działania ratowniczego w ogólnym zarysie obejmuje:

- rozpoznanie i identyfikację zagrożenia,

- zabezpieczenie strefy działań ratowniczych, w tym wyznaczenie i oznakowanie strefy zagrożenia,

- włączanie lub wyłączanie instalacji, urządzeń i mediów mających wpływ na bezpieczeństwo zagrożonych lub poszkodowanych osób oraz na bezpieczeństwo ratowników, z wykorzystaniem zaworów lub bezpieczników będących na instalacji użytkowej obiektu objętego działaniem ratowniczym, priorytetowe wykonanie czynności umożliwiają dotarcie i wykonanie dostępu do zagrożonych lub poszkodowanych osób, wraz z udzieleniem im kwalifikowanej pierwszej pomocy i ewakuację poza strefę zagrożenia, przygotowanie dróg ewakuacji zagrożonych lub poszkodowanych osób oraz ratowników, zapewnienie bezpieczeństwa zagrożonym lub poszkodowanym osobom oraz ratownikom,

- likwidację zagrożeń związanych z zdarzeniem,

- dostosowanie sprzętu oraz technik ratowniczych do rozmiaru i rodzaju zagrożenia, likwidację, ograniczenie lub zwiększenie strefy zagrożenia,

- uruchamianie dodatkowych sił i środków podmiotów KSRG,

- ocenę rozmiarów zdarzenia.

Kto więc i prowadzić będzie działania ratownicze w przypadku, gdyby zawiodły procedury i systemy zabezpieczeń?

Zgodnie z ustawą o Państwowej Straży Pożarnej akcję ratowniczą organizuje i kieruje nią Państwowa Straż Pożarna. Kierujący działaniem ratowniczym dodatkowo korzysta z szeregu uprawnień w okolicznościach stanu wyższej konieczności, posiadając prawo do zarządzenia i przeprowadzenia:

- ewakuacji ludzi i mienia z terenu objętego akcją ratowniczą,

- koniecznych prac wyburzeniowych i robót drogowych,

- wstrzymania komunikacji w ruchu lądowym,

- udostępnienia pojazdów, środków i przed-

miotów niezbędnych do akcji ratowniczej, zakazu przebywania osobom postronnym w rejonie akcji ratowniczej,

- żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, jednostek gospodarczych, organizacji społecznych i obywateli,

- odstąpienia od zasad działania uznanych powszechnie za bezpieczne.

Stosowane są techniki ratownicze adekwatne do zagrożenia, a procedury umożliwiają dysponowanie niezbędnymi siłami i środkami.

Oczywiście Państwowa Straż Pożarna nie działa samodzielnie. Działania wspomagają inne jednostki ochrony przeciwpożarowej oraz przede wszystkim służby medyczne, które przejmują poszkodowanych po ewakuowaniu ich ze strefy zagrożenia. Na miejscu zdarzenia z kierującym działaniem ratowniczym współpracuje również Policja, poprzez między innymi zabezpieczenie miejsca zdarzenia przed nieuprawnionym dostępem osób postronnych, kierowanie ruchem drogowym, udzielanie informacji. ■

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 178 poz.1380 z późniejszymi zmianami)

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o państwowej Straży Pożarnej (tekst jednolity Dz.U. z 2009 r. Nr 12 poz. 68 z późniejszymi zmianami)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1992 r. w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz.U. z 1992 Nr 54 poz.259)

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2011 r. Nr 46 poz.239)

DOWODZENIE W POLICJI

ZARYS PROBLEMU – UJĘCIE TEORETYCZNE

podinsp. dr Robert Socha
Centrum Szkolenia Policji w Legionowie

Umiejętne dowodzenie jest koniecznym, lecz niewystarczającym warunkiem zwycięstwa, natomiast dowodzenie niesprawne i nieumiejętne jest wystarczającym warunkiem niepowodzenia. Tak pisał blisko pół wieku temu L. Kuleszyński w książce *Dowodzenie wojskami a cybernetyka*. Myśl ta co prawda dotyczyła dowodzenia siłami zbrojnymi, ale mając na uwadze charakter współczesnych zagrożeń można ją transponować na grunt dowodzenia w warunkach zagrożeń niemilitarnych.

Z dowodzeniem wiążą się ściśle takie pojęcia jak: kierowanie, zarządzanie, rządzenie. Na wstępie trzeba podkreślić, że w przekładach na język polski literatury anglosaskiej słowo *management* tłumaczone jest zamiennie jako zarządzanie bądź też kierowanie. Przy czym w literaturze polskiej te dwa terminy oznaczają odmienne zjawiska, aczkolwiek w praktyce stosuje się je zamiennie.

Przez kierowanie należy rozumieć taki stosunek między ludźmi, w rezultacie którego przełożony ma możliwość spowodowania określonego zachowania podwładnego. Należy przy tym zaznaczyć, że w kierowaniu, prócz czynnika ludzkiego ważną rolę odgrywa element materialny zwany zasobami. W teorii organizacji kierowanie określa się wówczas jako zarządzanie. Warto podkreślić, że już polscy teoretycy dwudziestolecia międzywojennego stwierdzili, że zarządzanie to wskazywanie ogólnego kierunku działań, a kierowanie to uszczegółowienie wytycznych zarządzającego.

Specyficzną formą kierowania jest dowodzenie. L. Krzyżanowski klasyfikuje dowodzenie jako rodzaj kierowania organizacją, przyjmując kompetencje formalne kierującego jako kryterium dominujące, nie negując przy tym występowania pozostałych tytułów do kierowania. Uważa on również termin kierowanie za zakresowo szerszy zarówno od zarządzania, jak i dowodzenia.

Zgodnie z Leksykonem Wiedzy Wojskowej dowodzenie to całokształt celowej działalności dowódcy i sztabów, realizowanej w ramach określonego systemu kierowania, zapewniającej wysoką gotowość bojową i właściwe przygotowanie do jak najlepszego osiągnięcia celów walki, bitwy lub operacji. Z kolei w Regulaminie działań wojsk lądowych dowodzenie definiowane jest jako proces, poprzez który dowódca narzuca swoją wolę i zamiary podwładnym. Obejmuje władzę i odpowiedzialność za użycie podległych mu sił i środków do wykonania zadania. Podobne stanowisko zostało zaprezentowane w AJP-01 (A) Doktryna sojusznicznych operacji połączonych, której postanowienia obowiązują wszystkie państwa NATO. Zgodnie z Doktryną dowodzenie to proces, poprzez który dowódca oddziałuje swą wolą i intencjami na podwładnych w celu podjęcia określonego działania. Obejmuje on władzę i odpowiedzialność za użycie sił w celu wykonania zadania. Według M. Porwita dowodzenie jest dziedziną praktycznego działania. Wynika z tego, że należy systematycznie prowadzić ćwiczenia, mające na celu doskonalenie umiejętności dowódców, gdyż im większa liczba tych ćwiczeń, tym bardziej zasady dowodzenia zaczynają działać jak czujniki ostrzegające przed błędem. Podejmując problematykę teoretycznych aspektów dowodzenia w Policji należy w szczególności odnieść się do definicji opracowanych na potrzeby dowodzenia wojskiem. J. Orzechowski uważa, że dowodzenie jest środkiem realizacji praw sztuki wojennej. Inni autorzy zasad dowodzenia wojskami przez dowodzenie rozumieją celową działalność dowódców, sztabu i innych organów dowodzenia w zakresie przygotowania działań bojowych i kierowania wysiłków wojsk na pomyślne wykonanie zadania bojowego w toku walki przez uzyskanie i studiowanie danych o sytuacji, podejmowanie decyzji stosownie do tej sytuacji oraz przekazywanie zadań wykonawcom.

Pisząc o dowodzeniu nie można nie przywołać słów Marszałka Józefa Piłsudskiego, który stwierdził, że dowodzenie jest to po prostu rozkazywanie. Zatem, mając na uwadze słowa Marszałka, można przyjąć, że proces kierowania nazywany często w strukturach zhierarchizowanych dowodzeniem to taki, w którym dowódca za pomocą rozkazów wdraża swoją wolę w podległych mu strukturach. Generalnie przyjmuje się, że prawo wydawania rozkazów przysługuje osobom posiadającym odpowiednie przygotowanie i wiedzę czyli dowódcom. Ale w historii wojskowości było wiele przypadków, gdy wojskom rozkazywały osoby, które nie były zawodowymi wojskowymi i nie kończyły uczelni wojskowych. Taką osobą był m.in. J. Piłsudski.

Na gruncie policyjnym wyjaśnienie pojęcia dowodzenie zawarto w zarządzeniu nr 213 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 lutego 2007 r. w sprawie metod i form przygotowania i realizacji zadań Policji w przypadkach zagrożenia życia i zdrowia ludzi lub ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego. W myśl przywołanego aktu prawnego dowodzenie to ukierunkowana, celowa działalność dowódcy, realizowana w ramach działań policyjnych, zapewniająca wysoką zdolność sił i środków Policji do osiągnięcia celu tych działań oraz charakteryzująca się szczególnie sprawnym, jednoosobowym podejmowaniem decyzji i ponoszeniem za nie odpowiedzialności, precyzyjnym rozdziałem i kontrolą przebiegu czynności. Skuteczne dowodzenie nie jest możliwe bez stosowania zasad dowodzenia, tzn. opracowanych teoretycznie i zweryfikowanych w praktyce ogólnych norm racjonalnego postępowania, które określają najrozsądniejsze sposoby działalności dowódców (dowódców, członków sztabu) podczas przygotowania i prowadzenia działań sił policyjnych w ramach operacji (akcji) policyjnych. W tym miejscu warto również wyjaśnić pojęcie system dowodzenia, przez który należy rozumieć zbiór zespo-

łów ludzkich, zasad, środków materialnych i metod postępowania ujęty w ścisłe ramy organizacyjne, który aby wykonać zadanie w ramach akcji (operacji) policyjnej musi zawierać następujące komponenty: organizację dowodzenia, środki dowodzenia, proces dowodzenia

Dowodzenie jest zatem procesem decyzyjnym, tzn. ciągiem operacji na zbiorach informacji dotyczących sił własnych, sił przeciwnika, jak również warunków działania. Na dowodzenie składają się działania oparte na rezultatach twórczego myślenia, które stanowią ciąg rozwiązań określonych sytuacji decyzyjnych. Stąd też istota dowodzenia sprowadza się do podejmowania decyzji o sposobie realizacji zadania.

Z przywołanych definicji wynika, że dowodzenie postrzegane jest w dwóch płaszczyznach, jako władza i jako proces. Jako władza oznacza zarówno prawo do wydawania rozkazów, jak i ponoszenie za nie pełnej odpowiedzialności. Natomiast proces to proces sprawowania dowodzenia, w którym dowódca wspomagany przez swój sztab realizuje czynności związane z planowaniem, organizowaniem, kierowaniem i koordynacją działań podległych sobie sił.

Z pojęciem kierowania, zarządzania i dowodzenia wiąże się także „rządzenie”. Termin ten jest wieloznaczny i różnie de-

finiowany. Można jednak przyjąć, że rządzenie oznacza wykonywanie władzy przez uprawniony do tego organ państwowy. Zatem w państwie demokratycznym rządzenie to spełnianie przez organy władzy wykonawczej funkcji, które łączą elementy kierowania i zarządzania dla osiągnięcia celów i zadań określanych przez władzę ustawodawczą.

W procesach rządzenia, dowodzenia czy też kierowania kluczową rolę odgrywa osobowość polityka, dowódcy, osoby sprawującej funkcje kierownicze. Silna osobowość „przywódcy” nawet przy niedoskonałościach rozwiązań prawnych, niejasnych kompetencjach i uprawnieniach może dawać korzystne efekty. Ale gdy jest odwrotnie, kiedy polityk, dowódca, kierownik nie ma osobowości przywódczej i w konsekwencji odpowiedniego autorytetu i posłuchu, nie będzie umiał wykorzystać nawet najlepszych przepisów i najdalej idących uprawnień.

Mając na uwadze dotychczasowe rozważania pojawia się pytanie czy w Policji możemy mówić o kierowaniu czy też dowodzeniu? Biorąc pod uwagę przyjętą w aktach prawnych terminologię dotyczącą nazewnictwa stanowisk policyjnych to o dowodzeniu możemy mówić na poziomie oddziałów i samodzielnych pododdziałów prewencji Policji oraz samodzielnych pododdziałów antyterrorystycznych Policji. Po-

nadto z dowodzeniem mamy do czynienia w przypadku realizacji działań w formie interwencji, akcji czy też operacji policyjnej. Proces dowodzenia realizowany jest również w jednostkach szkoleniowych Policji przez dowódców kompanii. ■

Literatura:

L. Kuleszyński, *Dowodzenie wojskami a cybernetyka*, Warszawa 1967.

Z. Ściborek, *Analiza możliwości wykorzystania ogólnej teorii kierowania podczas podejmowania decyzji do działań bojowych*, AON, Warszawa 1999.

Leksykon wiedzy wojskowej, MON, Warszawa 1979.

Regulamin działań wojsk lądowych, Dowództwo Wojsko Lądowych, Warszawa 1999.

Podstawy dowodzenia red. J. Kręcikij, J. Wolejszo, AON, Warszawa 2007.

Zarządzenie nr 213 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 lutego 2007 r. w sprawie metod i form przygotowania i realizacji zadań Policji w przypadkach zagrożenia życia i zdrowia ludzi lub ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego, DzUrz KGP z 2007 r., nr 5, poz. 49.

REKLAMA

MEDIANI
marketing consulting design

skład publikacji, gazet, książek, e-booków...
...mamy dla Ciebie **POMYSŁ!**
www.mediani.pl

WYMIANA DOŚWIADCZEŃ W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA IMPREZ MASOWYCH

Projekt „Wymiana doświadczeń w zakresie bezpieczeństwa imprez masowych” (WYDOBEZIMAS) realizowany w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” Leonardo da Vinci przez Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach.

Joanna Mucha
Wydział Bezpieczeństwa
i Zarządzania Kryzysowego,
Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach

Duża ilość stadionów, obiektów i terenów w województwie śląskim, na których organizowane są imprezy masowe oraz liczba samych imprez powodują, że bezpieczeństwo ich uczestników stanowi jeden z krytycznych czynników oceny stanu bezpieczeństwa w województwie. Nie ulega wątpliwości, że zaistniałe na stadionach burdy z udziałem pseudokibiców oraz ich oddźwięk medialny w negatywny sposób wpływają na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. To z kolei powoduje, że poprawa stanu bezpieczeństwa podczas imprez masowych znajduje się wśród głównych zadań Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego (WBiZK) Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach. Wydaje się, że jednym z kluczowych czynników mających wpływ na ten stan jest przygotowanie zawodowe pracowników administracji wydających zezwolenia na organizację imprez masowych i kontrolujących spełnianie przez ich organizatorów warunków bezpieczeństwa.

W obliczu zmian legislacyjnych wprowadzonych ustawą z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. Nr 62, poz. 504 z późn. zm.), Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego podjął działania zmierzające do zapewnienia właściwego wdrożenia nowych uregulowań. Mając na uwadze, że zagadnieniami z zakresu bezpieczeństwa imprez masowych na poziomie administracji lokalnej zajmuje się stosunkowo duża grupa osób aktywnych zawodowo, a w omawianym zakresie istnieje wyraźny deficyt szkoleń, czy też innych form kształcenia zawodowego przygotowujących do realizacji obowiązków zawodowych, w okresie od października do grudnia 2009 r. został przeprowadzony cykl szkoleń pt: „Zadania jednostek samorządu terytorial-

nego w zabezpieczaniu imprez masowych”. W trakcie spotkań z osobami zajmującymi stanowiska odpowiedzialne za realizację przedmiotowych zadań na terenie województwa śląskiego narodziła się idea projektu mobilności, który dałby pracownikom administracji rządowej i samorządowej możliwość wymiany praktycznej wiedzy i doświadczeń w zakresie zabezpieczenia imprez masowych oraz ich bezpiecznego przebiegu.

Jako czynniki wskazujące na potrzebę realizacji wspomnianego projektu mobilności należy wymienić:

- specyficzny, interdyscyplinarny i dynamiczny charakter zagadnień związanych z bezpieczeństwem imprez masowych, wymagający ciągłego doskonalenia zawodowego, opierającego się głównie na wymianie doświadczeń podmiotów zaangażowanych w zabezpieczenie imprez,
- potrzebę dostarczenia specjalistycznej, unikatowej wiedzy i kwalifikacji niezbędnych osobom realizującym zadania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych,
- brak literatury fachowej opisującej stosowane w kraju procedury, jak i ukazującej najlepsze praktyki, w tym także krajów europejskich,
- wyraźny deficyt przedsięwzięć szkoleniowych dla wymienionej grupy zawodowej, zarówno wprowadzających w zagadnienie, jak i realizowanych w ramach doskonalenia zawodowego,

– stworzenie podstawowej grupy kadry specjalistów, którzy prześlą zdobytą wiedzę, doświadczenia, a także informacje o najlepszych praktykach, innym osobom realizującym zadania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych na poziomie lokalnym.

WNIOSEK APLIKACYJNY PROJEKTU

Program Leonardo da Vinci jest jednym z czterech głównych programów sektorowych programu Unii Europejskiej „Uczenie się przez całe życie” (pozostałe to Comenius, Erasmus i Grundtvig). Leonardo da Vinci propaguje działania zmierzające do poprawy jakości systemów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz dostosowania systemu edukacyjnego do wymogów rynku pracy. W ramach programu realizowane są trzy rodzaje działań: projekty mobilności (staże i wymiany doświadczeń), projekty partnerskie oraz projekty transferu innowacji¹.

Wniosek aplikacyjny projektu „Wymiana doświadczeń w zakresie bezpieczeństwa imprez masowych” (WYDOBEZIMAS) został złożony do Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (Narodowej Agencji Programu LdV) w naborze projektów wymiany doświadczeń VETPRO Programu „Uczenie się przez całe życie” Leonardo da Vinci. Mając na uwadze

Celem projektu jest umożliwienie osobom, realizującym na co dzień zadania dotyczące bezpieczeństwa imprez masowych, rozwoju zawodowego i osobistego poprzez poszerzenie ich wiedzy, wzmocnienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

duże doświadczenie Wielkiej Brytanii w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych, jako partnera projektu pozyskano City Council Newcastle upon Tyne (Biuro Rady Miejskiej Newcastle).

Realizacja zadań w ramach projektu zaplanowana została od 1 listopada 2011 r. do 31 października 2012 r. W tym okresie:

- przeprowadzone zostanie postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów na uczestników projektu, zakończone wyborem 15 osobowej grupy uczestników, z której 3 osoby będą stanowić grupę rezerwową,
- zorganizowane zostanie przygotowanie kulturowo-językowe,
- od 19 marca do 3 kwietnia 2012 r. odbędzie się dwutygodniowa wizyta u partnera projektu – w Newcastle upon Tyne (Wielka Brytania),
- opracowany zostanie raport końcowy oraz zrealizowane zostaną zaplanowane rezultaty projektu.

Celem projektu jest umożliwienie osobom, realizującym na co dzień zadania dotyczące bezpieczeństwa imprez masowych, rozwoju zawodowego i osobistego poprzez poszerzenie ich wiedzy, wzmocnienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez zapoznanie się z procedurami i najlepszymi praktykami w przedmiotowym zakresie, ich adaptacją, rozpowszechnieniem oraz praktycznym wykorzystaniem w kraju partnera projektu. Nie ulega wątpliwości, że Wielka Brytania jest prekursorem standardów i procedur w zabezpieczeniu imprez masowych, w tym szczególnie meczów piłki nożnej charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka. Możliwość zapoznania się z funkcjonującymi w kraju partnera rozwiązaniami jest unikalną szansą zdobycia cennego doświadczenia praktycznego, niemożliwego do zdobycia w kraju. Wymiana doświadczeń, stosowanych praktyk, jak i bezpośrednia konfrontacja z osiągnięciami partnera projektu skutkować będzie nowym podejściem do przedmiotowych problemów i stanowić będzie podstawę zastosowania efektywnych rozwiązań w kraju. To z kolei przyczyni się do poprawy zaangażowania osób uczestniczących w procesie zabezpieczenia imprez masowych na poziomie regionalnym i lokalnym oraz podniesienia kompetencji osób nadzorujących powyższe działania na szczeblu regionalnym. Również praktyczna nauka stosowania wypracowanych rozwiązań w kraju partnera, a następnie propozycje adaptowania ich w kraju łącznie z przedstawieniem ich na szczeblu wojewódzkim i rządowym zwiększają atrakcyjność zadania. Tematyka spotkań w trakcie wizyty została dobrana tak, aby uczestnicy projektu mogli uzupełnić swoją wiedzę o zagadnienia związane z zakresem obowiązków zawodowych

oraz poszerzyć swoje umiejętności, natomiast zakres tematyczny projektu został opracowany wspólnie z partnerem w taki sposób, aby kompleksowo obejmował problematykę bezpieczeństwa imprez masowych.

Po powrocie do kraju uczestnicy projektu zostaną wykorzystani w działaniach szkoleniowych w celu przekazania zdobytej wiedzy i doświadczenia pozostałym pracownikom administracji zaangażowanym w bezpieczeństwo imprez masowych. Przyczyni się to do wypełnienia luki powstałej w sferze doskonalenia zawodowego w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych, popularyzowania dobrych praktyk w zakresie bezpieczeństwa imprez oraz wzmocnienia kompetencji zawodowych zarówno uczestników projektu jak i osób będących adresatami dedykowanych szkoleń, co w efekcie przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa w obiektach sportowych w województwie śląskim.

W związku z powyższym jako cele zawodowe projektu należy wymienić:

- rozwój zawodowy i osobisty specjalistów-praktyków w dziedzinie bezpieczeństwa imprez,
- zwiększenie atrakcyjności kształcenia zawodowego,
- przekazanie zdobytej wiedzy i doświadczenia adresatom z własnego sektora zawodowego w formie dedykowanych szkoleń, popularyzowanie dobrych praktyk w zakresie bezpieczeństwa imprez.

W efekcie realizacji projektu zaplanowano osiągnięcie następujących rezultatów:

- pozyskanie grupy aktywnych, posiadających specjalistyczną wiedzę specjalistów – praktyków i ich wykorzystanie w procesie podnoszenia kwalifikacji pozostałej grupy adresatów,
- podniesienie kompetencji uczestników projektu w zakresie zawodowym i językowym,
- zaadaptowanie i zaimplementowanie rozwiązań stosowanych w kraju partnera na Śląsku,
- opracowanie propozycji zmian legislacyjnych, przesłanie ich do MSW / MAiC i przedstawienie na forum Rady Bezpieczeństwa Imprez Sportowych,
- opracowanie sprawozdania z wizyty zawierającego opis jej przebiegu oraz zgromadzonych informacji,
- rozpowszechnienie informacji o projekcie (strona internetowa, lokalne media),
- opracowanie prezentacji wspierających proces doskonalenia zawodowego,
- podniesienie poziomu wiedzy i kompetencji zawodowych praktyków realizujących zadania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez poprzez opracowanie dedykowanych szkoleń umożliwiających przekazanie im przez uczestników projektu zebranej wiedzy.

PARTNER PROJEKTU

Rada Miasta Newcastle jest poważanym i uznanym w skali międzynarodowej podmiotem, który zajmuje się planowaniem, ułatwianiem organizacji, zarządzaniem, udzielaniem pozwoleń oraz ogólnym regulowaniem zasad organizacji wydarzeń publicznych o dużej skali odbywających się w odpowiednio do tego przystosowanych miejscach, jak i w ramach istniejącej infrastruktury w lokalizacjach dostępnych w mieście. Miasto dysponuje doświadczoną i profesjonalną kadrami, która zajmuje się organizacją imprez na każdym ich etapie i w każdym aspekcie, a także pełną obsługą stadionów sportowych, od nadzoru budowlanego, udzielania pozwoleń, zarządzania wydarzeniami, drogami i parkingami, aż po wsparcie prawne i egzekwowanie prawa. Miasto doskonale współpracuje ze wszystkimi partnerami, w tym ze służbami ratowniczymi, Policją z Northumbrii, organizatorami imprez i właścicielami obiektów, na których się one odbywają. Efektem tej współpracy są światowej klasy wydarzenia, które są promowane i organizowane przez Newcastle Gateshead Initiative – zespół zajmujący się marketingiem miejsc docelowych regionu. Ponadto partner projektu opracował doskonale działający system informacji on-line dla organizatorów imprez a także efektywne procedury oceny wymagań bezpieczeństwa imprez realizowane przez międzyinstytucjonalny Zespół Doradczy.

W Newcastle usytuowany jest stadion Newcastle United, (52 tys. miejsc), na którym odbywają się mecze Premier League, jak również inne mecze wysokiej rangi, w tym turnieju UEFA EURO 96. Na stadionie rozgrywane będą mecze Olimpiady Londyn 2012. Ponadto w mieście usytuowane są: Kingston Park, stadion rugby klubu Newcastle Falcons (10,2 tys. miejsc), Metroradio Arena, hala koncertowo-sportowa (10,2 tys. widzów), gdzie odbywają się m. in. mecze hokeja, koszykówki i walki bokserskie, University of Northumbria Sports Central, (3 tys. miejsc), gdzie odbywają się mecze koszykówki Newcastle Eagles. W mieście odbywają się też: Great North Run – największy maraton świata (54 tys. uczestników), wyścigi Blaydon Race czy regaty Tall Ship Race.

Miasto współpracuje z Gateshead przy organizacji wydarzeń odbywających się w kilku miejscach naraz, takich jak np. Evolution Music Festival oraz inne wydarzenia kulturalne.

Dodatkowo za wyborem Newcastle jako partnera projektu przemawiały uwarunkowania historyczne, gdyż Newcastle podobnie jak miasta metropolii śląskiej był ośrodkiem przemysłu ciężkiego i górnictwa, a więc występują tam podobne problemy społeczne mające

wpływ m. in. na bezpieczeństwo organizowanych imprez.

Partnerstwo zbudowane na poziomie lokalnym, umożliwi uczestnikom projektu zapoznanie się z całokształtem zagadnień i działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa organizowanych w Newcastle imprez, w tym także działań prowadzonych przez inne podmioty i instytucje (organizatorów, zarządców obiektów, służby miejskie, Policję, Straż Pożarną itp.) Odbycie dwutygodniowej wizyty studyjnej w Newcastle pozwoli w szczególności na:

- zapoznanie się z teoretycznymi podstawami działania systemu zabezpieczania imprez masowych w UK,
- zapoznanie się z zadaniami podmiotów w nim uczestniczących,
- odbycie spotkań z zaproszonymi przedstawicielami tych podmiotów,
- poznanie najlepszych praktyk stosowanych w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych,
- zapoznanie się z infrastrukturą obiektów, obserwację i omówienie działań podejmowanych w związku z organizowaniem imprez: meczu piłki nożnej i imprezy artystyczno – rozrywkowej.

UCZESTNICZY PROJEKTU

W projekcie uczestniczyć będzie 12 osób realizujących zadania w zakresie zabezpieczenia imprez masowych na poziomie regionalnym i lokalnym (urzędy gmin, miast, urząd wojewódzki): prowadzenie i nadzorowanie postępowań administracyjnych (zezwoleń, zakazów i przerwania), kontrolowanie przebiegu imprez, prowadzenie dedykowanych szkoleń czy prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie bezpieczeństwa imprez masowych. Osoby, które przystąpiły do postępowania kwalifikacyjnego musiały spełnić następujące kryteria:

- zajmowanie stanowiska, na którym realizowane są zadania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych, bądź nadzoru nad realizacją tych zadań,
- dobra znajomość krajowych uregulowań dotyczących bezpieczeństwa imprez masowych (wiedza została sprawdzona za pomocą testu wiedzy merytorycznej),
- znajomość języka angielskiego, co najmniej w stopniu komunikatywnym (umiejętność została

sprawdzona przez lektora),

– co najmniej 2-letni staż zawodowy w przedmiotowym zakresie.

Kryterium kwalifikacji było także zaangażowanie w realizację zadań, oceniane na podstawie przygotowanych przez kandydatów dokumentów. Premiowane były również osoby, które aktywnie uczestniczą w doskonaleniu zawodowym w roli trenerów.

Wybrana grupa 15 osób (12 uczestników + 3 osoby rezerwowe), które uzyskały odpowiednio wysoką liczbę punktów jest zobowiązana do uczestniczenia w przygotowaniu kulturowo – językowym prowadzonym przez lektora języka angielskiego. W trakcie spotkań szczególny nacisk zostanie położony na naukę praktycznego zastosowania słownictwa profesjonalnego związanego z zakresem programowym projektu oraz wykształcenie w uczestnikach nawyków aktywności językowej. Ponadto zostanie omówiona specyfika brytyjskich odrębności kulturowych, charakterystyka regionu organizacji przyjmującej i samego miasta Newcastle a także zasady zachowania w miejscach publicznych, w tym na imprezach masowych. Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach zaopatrzy również uczestników projektu w słowniki, przewodniki turystyczne zawierające podstawowe informacje dotyczące miasta i regionu wizyty oraz pokryje w trakcie wizyty koszty wydarzeń kulturalnych związanych z treścią merytoryczną projektu.

Podczas wizyty studyjnej w Newcastle, wymiana doświadczeń będzie prowadzona w języku angielskim. Będzie to głównie język profesjonalny związany z zagadnieniem bezpieczeństwa imprez masowych, którym uczestnicy wymiany posługiwać się będą podczas spotkań z przedstawicielami partnera jak i pozostałych podmiotów zaangażowanych w bezpieczeństwo imprez masowych. Natomiast podczas przemieszczania się, poznawania miasta czy codziennych kontaktów z mieszkańcami będzie okazja poznania i przećwiczenia powszechnego komunikowania się w języku angielskim. Bezpośredni kontakt z językiem obcym oraz konieczność porozumiewania się jest najlepszym sposobem praktycznego wykorzystania już posiadanych umiejętności oraz ich doskonalenia. Tak więc przygotowanie językowe przed rozpoczęciem wizyty oraz intensywny program wizyty w kraju partnera przyczynią się do podniesienia kompetencji językowych, co

może wpłynąć na możliwość dalszej współpracy z partnerem, czy realizację nowych projektów.

Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach zapewni każdemu z uczestników projektu wydanie dokumentu Europass Mobility, ponadto na zakończenie wizyty studyjnej uczestnicy otrzymają od partnera brytyjskiego certyfikat udziału w wymianie podpisany przez uprawnionego przedstawiciela Biura Rady Miejskiej Newcastle. Załącznikiem do certyfikatu będzie dwujęzyczny aneks zawierający szczegółowy opis zakresu nabytej wiedzy. Następnie po zakończeniu realizacji zadań w kraju, uczestnicy otrzymają również certyfikat świadczący o udziale w ich realizacji podpisany przez Wojewodę Śląskiego.

Bezpieczeństwo imprez masowych obejmuje problematykę transeuropejską a uregulowania i praktyka stosowane w UK oceniane są przez specjalistów tej dziedziny jako jedne z najlepszych na świecie, tak więc zgromadzenie przez uczestników projektu doświadczenia i wiedzy podczas wizyty studyjnej w znaczący sposób wpłynie na podniesienie ich kwalifikacji zawodowych. Wizyta w Newcastle to także niepowtarzalna szansa zobaczenia innego kraju oraz poznania sposobu pracy kolegów wykonujących tożsame zadania merytoryczne. Ponadto dla większości uczestników wymiany będzie to pierwsza okazja uczestniczenia w projekcie unijnym i poznania zasad ich realizacji. Z kolei przedstawienie zdobytej wiedzy na prowadzonych po wizycie szkoleniach przyczyni się do wzmocnienia roli uczestników jako trenerów doskonalenia zawodowego. Prezentacja rezultatów projektu na szczeblu rządowym oraz w czasie konferencji, seminariów i warsztatów, których tematyka związana będzie z bezpieczeństwem imprez masowych przyczyni się do rozpowszechnienia dobrych praktyk w przedmiotowym zakresie. W efekcie udział w projekcie wpłynie nie tylko na podniesienie poziomu wiedzy uczestników ale wpłynie również na samouświadczenie konieczności dalszego doskonalenia zawodowego jak i wykorzystywania oferowanych przez Unię Europejską niestandardowych możliwości zdobywania nowych kompetencji. ■

Przypisy:

¹ <http://www.leonardo.org/pl/>

„Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko autora i Komisja Europejska ani Narodowa Agencja nie ponoszą odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną oraz za sposób wykorzystania zawartych w niej informacji.”

OSOBOWOŚĆ A SKUTECZNOŚĆ ZARZĄDZANIA

mgr Monika Wojakowska

Synonimem zarządzania w powszechnym odczuciu jest menedżer. Jest to osoba, która bez względu na szczebel hierarchii podejmuje decyzje, spełnia funkcje zarządzania (planowania, organizowania, motywowania oraz kontrolowania), wykonuje zadania poprzez ludzi, realizując misję firmy czy instytucji, którą kieruje. Wymagania stawiane menedżerom są bardzo wysokie i dotyczą różnych sfer życia. Dotyczą wykształcenia, doświadczenia, osobowości, charakteru, etyki zawodowej, wiarygodności, itp.

W literaturze psychologicznej istnieją dziesiątki, jeśli nie setki, definicji osobowości. Każda z nich opisuje osobowość od innej strony, bądź prezentuje ją jako trochę inny konstrukt psychiczny. Osobowość jest często mylona z temperamentem, stąd wiele teorii przedstawia ją jako hybrydę czystej osobowości (zespołu cech) i temperamentu.

Najpopularniejszą definicją osobowości jest ta, która przedstawia ją jako zespół cech wzajemnie wpływających na siebie, które manifestowane są poprzez ludzkie zachowania.

Osobowość człowieka ciągle się zmienia i kształtuje pod wpływem wielu różnorodnych czynników, wśród których środowisko odgrywa znaczącą rolę. Nie należy jednak zapominać o bardzo ważnym znaczeniu za-

datków biologicznych i własnej aktywności jednostki.

W celu wszechstronnego rozwoju osobowości należy zapewnić odpowiednie warunki oraz wykorzystywać wszystkie środki sprzyjające prawidłowemu rozwojowi osobowości młodego pokolenia. Nowoczesny rozwój cywilizacji nie tylko stawia przed człowiekiem trudniejsze zadania, ale również otwiera przed nim szersze możliwości pełniejszego rozwoju.

Osobowość każdego człowieka stanowi jego indywidualność, niepowtarzalność, odrębność, ale równocześnie wykazuje wiele podobieństw. W wyniku poszukiwania tych podobieństw pomiędzy poszczególnymi osobami uczeni dokonali klasyfikacji różnych typologii. Każda z klasyfikacji wynika z odpowiednich kryteriów. Jedne poszukują związku między budową ciała a czynnościami psychicznymi, inne wyrażają się w charakterze człowieka.

M. MacCoby, opierając się na freudowskiej teorii popędów, opisał 3 typy osobowości szefa (narcystyczną, erotyczną i obsesyjną), różniące się między sobą potrzebami i dążeniami. Z perspektywy pracownika warto zaobserwować, która z potrzeb manifestuje się w ramach osobowości szefa najsilniej: potrzeba osiągnięć, władzy, czy afiliacji?

Układ sił pomiędzy tymi potrzebami decyduje o pozytywnych wzmocnieniach,

z których pracownik może korzystać, jeśli chce doprowadzić do powtarzania określonych zachowań (tj. – co oczywiste – korzystnych z jego własnego punktu widzenia). Założenie jest bowiem takie, że szef (podobnie, jak podwładny w układzie odwrotnym) będzie powtarzał zachowania nagradzane. Oto główne założenia typologii.

Osobowość narcystyczna

Szef narcystyczny chce być przede wszystkim podziwiany. Właśnie dlatego (a raczej po to) dąży zarówno do popularności, jak i do władzy. Ponieważ szef narcystyczny jest zdecydowany, kreatywny i niezależny – często, jako lider i szef zespołu, wiele osiąga. Z drugiej strony, ze względu na charakterystyczną dla tego typu osobowości, przesadną koncentrację na sobie, nie dostrzega pracowników i nie potrafi ich słuchać (jakkolwiek sam chce być przez nich słuchany i tego właśnie przede wszystkim oczekuje). Źródłem pracowniczych kłopotów jest przede wszystkim nieumiejętność dostrzeżenia i zadbania o potrzeby pracowników. Mając szefa tego typu pracownik może i powinien w swoim własnym, dobrze pojętym interesie, unikać wszystkiego, co podważy samozachwyt szefa, natomiast o własne potrzeby powinien zadbać, w miarę możliwości, sam.

Osobowość każdego człowieka stanowi jego indywidualność, niepowtarzalność, odrębność, ale równocześnie wykazuje wiele podobieństw.

Ambicja stanowi również doskonały bodziec do walki ze swoimi słabościami, pomaga wypracowywać w nas pewne zachowania, temperować swój charakter, kształtując nieustannie własną osobowość.

Osobowość erotyczna

Szef z osobowością erotyczną chce być przede wszystkim lubiany i akceptowany. Za wszelką cenę dąży do budowania pozytywnych relacji z otoczeniem, przez co jest od niego uzależniony. To największa słabość szefa tego typu: ogranicza jego możliwość podejmowania samodzielnych, obiektywnych decyzji. Aby budować pozytywną relację z szefem i mieć na niego wpływ, pracownik powinien być przydatny (obiektywizm i kompetencje pracownika nigdzie nie są tak istotne jako wyrównanie dla słabości szefa, jak tu) oraz podtrzymywać dobry, sympatyczny kontakt.

Osobowość obsesyjna

Szef obsesyjny polega na sobie i własnych wartościach. Na ogół posiada własny „kodeks” postępowania, którym kieruje się w pracy. Dąży do samodoskonalenia, którym potrafi zarazić także innych. Jest uważny i inspirujący. Potrafi słuchać. Nie boi się konfliktów – uczy rozwiązywania ich. Silnie identyfikuje się z tym, co robi. Jest osobą niezależną i lojalną w stosunku do firmy. Przy nim, oddani firmie i również lojalni pracownicy zyskują najwięcej¹.

Wobec powyższego można stwierdzić, iż najlepszym typem, zapewniającym zarówno zyski, jak i dobrą atmosferę w pracy jest szef obsesyjny. Określenie tego typu osobowości brzmi na pozór niezbyt optymistyczne, jednakże w praktyce oznacza pewną drogę do sukcesu.

„Wzorcowemu” menedżerowi przypisuje się dzisiaj różne, bardzo korzystne cechy. Uważa się, że musi on mieć zarówno autorytet formalny, jak i nieformalny, zasadzający się na władzy, umiejętnościach fachowych (kompetencjach) i racjonalizacji działania (kreatywności). Musi mieć osobowość war-

ną, aby go słuchać².

Rozważając osobowość menedżera w kategoriach moralnych, przytacza się ogólnie przyjmowane opinie, z których wynika, że aby odpowiedzialnie pełnić „służbę kierowniczą”, trzeba się wyróżniać „syndromem św. Franciszka” (uczciwość, skromność, prawość, sprawiedliwość) oraz posiadać cechy „spolegliwego opiekuna” (wrozumiałość, życzliwość, opiekuńczość, pozytywność)³.

Szefowie muszą artykułować wartości organizacji i postępować zgodnie z nimi oraz tworzyć kulturę organizacyjną, pobudzającą do przedsiębiorczego działania.

Nowo kreowana przez menedżerów kultura i nowy styl zarządzania wymagają od nich ciągłego podnoszenia swoich kwalifikacji i utrwalania nowych zachowań, a więc spełniania szeregu niełatwych warunków, czyniących ich doskonałymi szefami.

„Menedżerem trzeba się urodzić, wyszkolić go się nie da”. Tak brzmi zniechęcająca odpowiedź, jakiej udzielono kierownikom pragnącym się doskonalić. Przeświadczenie, że ani doświadczenie, ani nauka nie są przydatne jest rzecz jasna nie do zaakceptowania. Jednak to stwierdzenie zawiera nieco prawdy, gdyż nasza osobowość ma ogromny wpływ na to, jak zarządzamy i jak skutecznymi jesteśmy kierownikami. Badano zdolności, jakimi charakteryzują się wzięci menedżerowie najwyższego szczebla. Zgodnie z tym, co stwierdza Rosemary Stewart w *Managers and Their Jobs*, wykazują wiele cech wspólnych, takich jak:

- gotowość do ciężkiej pracy,
- wytrwałość i determinacja,
- gotowość do podejmowania ryzyka,
- umiejętność inspirowania entuzjazmu, twardość⁴.

Psychologowie twierdzą, że osobowość kształtuje się we wczesnych latach życia. Wydawać by się mogło zatem, że niewiele możemy zrobić, gdy już dorośniemy. Otóż

nic bardziej błędnego, bowiem możemy zmodyfikować własne zachowania, czyli sposób, w jaki korzystamy z własnej osobowości. Każdy z nas jest odpowiedzialny za swój rozwój i ma wszelkie ku temu siły, aby panować nad własnymi reakcjami czy zachowaniami. Szczególne zaś znaczenie ma kształtowanie swojej osobowości wśród kadry kierowniczej, która staje na czele i prowadzi całą organizację.

Motorem działania większości menedżerów jest często ambicja, która stanowi pozytywny objaw, jest skierowana na konkretne wykonanie podjętych zadań i przyczynia się do zacieśnienia związku, jaki istnieje pomiędzy dobrą robotą menedżera i dobrą robotą zespołu⁵.

Ambicja stanowi również doskonały bodziec do walki ze swoimi słabościami, pomaga wypracowywać w nas pewne zachowania, temperować swój charakter, kształtując nieustannie własną osobowość.

Menedżerowie zawsze odgrywają wiele ról, które definiuje się jako „zorganizowane zbiory zachowań”⁶.

Pod względem kwalifikacji szef, jakiego chciałby mieć każdy pracownik, niewiele się różni od prawdziwych przedstawicieli top-managementu. Jednak z osobowością i cechami charakteru u wielu z nich jest już gorzej - są dalecy od ideału. Dlatego podwładni lubią narzekać, że ich szefowie nie są tacy, jacy naprawdę powinni być. Jakimi więc cechami muszą się wyróżniać zarządzający, aby nie tylko odnosić sukcesy w biznesie, ale także mieć za sobą wszystkich pracowników?

Charakteryzując model kwalifikacyjny menedżera, trzeba wspomnieć o najstarszej chronologicznie rzecz ujmując, tradycyjnej teorii cech kierowniczych. Zwolennicy tej teorii twierdzili, że menedżer powinien odznaczać się takimi cechami jak: inteligencja, przyzwoitość, dzielność, energiczność,

uczciwość, spostrzegawczość, równowaga psychiczna, towarzyskość, oryginalność, samokontrola, wytrwałość, pogoda ducha, niezależność itp. Wymieniano coraz więcej tych cech w rozmaitych opracowaniach i rankingach na idealnego szefa. Były to więc próby idealizowania tej postaci. Jednakże szybko zrozumiano, że choć szeroki zespół tych cech jest słuszny i pożądany, to nigdy nie osiągalny, jako, że nie ma ideałów. Warto w tym miejscu podkreślić, że ideał, to wyobrażenie pozostające w świadomości ludzkiej, to coś doskonałego, wzór doskonałości, okaz najdoskonalszy będący probiezrem przy ocenie rzeczy (cech) należących do tego samego zbioru. W Słowniku Wyrazów Obcych ideał określane jest również jako najwyższy cel dążeń, pragnień ludzkich w jakiejś dziedzinie lub też osoba ukochana, uwielbiana⁷. Z takiej charakterystyki wynika jasno, że trudno o osobę, która odpowiadałaby wszystkim wymienionym cechom. Jest ich zbyt duża ilość, poza tym jest ich różna przydatność, a niektóre z tych cech mają ogólny charakter, który powinien być przypisany każdemu pracownikowi (również wszystkim podwładnym).

Ponieważ rzecz trudno poddawała się zdefiniowaniu, zaczęto lansować teorię wrodzonych cech kierowniczych. Twierdzili więc zwolennicy tej teorii, że człowiek rodzi się z pewnymi pożądanymi cechami, które przesądają o tym czy może zostać dobrym menedżerem. Wrodzone predyspozycje wzięły górę nad racjonalną charakterystyką postaci menedżera. Przy okazji jednak słusznie zauważono, że cechy charakteru menedżera są czymś znaczącym w podejmowanych przez niego działaniach. Sięgnięto więc po wiedzę o typach temperamentu człowieka sklasyfikowanego przez Hipokratesa.

Według tej klasyfikacji menedżer może być sangwinikiem (żywy, porywczy, zmienny, o szybko powstających, ale przemijających reakcjach), cholerykiem (gwałtowny, impulsywny, wytrwały i odporny, uczuciowy, reaguje szybko i silnie, reakcje przemijają wolniej niż u sangwinika), flegmatykiem (reaguje słabo i powoli, jest spokojny, opamiętany, chłodny i zamknięty w sobie) lub melancholikiem (powolny o słabych, lecz długotrwałych reakcjach uczuciowych, smutny, przygnębiony, ponury). Wymienione cechy temperamentu dotyczą wszystkich ludzi, ale u menedżerów urastają do problemu rzutującego na sposób oddziaływania na podwładnych (styl zarządzania)⁸.

Kolejny pogląd na atrybuty menedżera próbowała określić teoria niezbędnego minimum cech kierowniczych. Metoda rankingów odegrała tu niemałą rolę i sprofilowała taką kolejność cech menedżerskich:

zdolność rozumienia sytuacji, umiejętność znajdowania trafnych rozwiązań, inteligencja, odporność psychiczna, poziom moralny, predyspozycje, szeroka wiedza i różne umiejętności.

Wciąż szeroki wachlarz cech kierowniczych naprowadził teoretyków nauki o organizacji i zarządzaniu do wniosku, że różne cechy, kwalifikacje i umiejętności są potrzebne na różnych szczeblach zarządzania. Chociaż uniwersalność wymienionych cech nie ulegała wątpliwości, to każdemu szczeblowi w hierarchii menedżerskiej przypisywano różną skalę pożądania, czyli różne znaczenie cech na różnych stanowiskach, zakładając jednak, że każdy szef (pracownik-podwładny również) powinien być uczciwy, inteligentny itp.

Ambicją menedżera powinno być przyjazne ułożenie swoich stosunków z innymi menedżerami i podwładnymi. To jest bowiem punkt wyjścia do wszelkich dalszych sukcesów zawodowych i osobistych menedżera. Pozytywna, zdrowa ambicja sprawia, że postępowanie menedżera wolne jest od zachowań zdecydowanie sprzecznych z poziomem odpowiedzialności.

Do bardzo pożądaných cech osobowych menedżera należy silne poczucie „instytucjonalne”, które objawia się gotowością służenia i wspomaganie innych. U tego typu menedżerów można wyodrębnić następujące cechy:

- lubią pracować – menedżerowie o silnym poczuciu sukcesu własnego mają skłonność do redukcji pracy w drodze coraz większej wydajności; interesują ich te same wysokie wyniki, ale uzyskiwane w krótkim czasie i przy mniejszym wysiłku,
- gotowi są często poświęcać własny interes w imię dobra firmy, której służą,
- mają głębsze poczucie sprawiedliwości, są przekonani, że jeśli ktoś dobrze pracuje i poświęca się dla firmy, należy mu się za to nagroda.

Kierownicy o takim profilu potrafią wytwarzać wokół siebie wysokie morale i przyczyniać się do rozwoju swojej firmy⁹.

Reasumując powyższe rozważania należy zauważyć, że znajomość osobowości ma ogromne przełożenie na skuteczność zarówno kierowania ludźmi, jak i bycia podwładnym. Znajomość bowiem wzajemnych potrzeb i oczekiwań sprawia, że żyje nam się łatwiej. Wykazujemy większy stopień zrozumienia, a nawet zaangażowania w wykonywaną pracę.

Lepsza znajomość własnych potrzeb i oczekiwań pozwala również stworzyć dobry zespół. Praca zespołowa, w której każdy ma przydzielone zadania zgodnie ze swoimi mocnymi stronami, predyspozycjami i umiejętnościami przynosi ogromne ko-

rzyści. Przyczynia się również do większej efektywności pracy.

Właściwa osoba, na właściwym miejscu wnosi do firmy swoją wiedzę, doświadczenie, pomysły, kreatywność, a nade wszystko swoje zaangażowanie niemal w stu procentach. Wykonując bowiem pracę, którą lubimy i w której czujemy się mocni, wkładamy w to więcej siebie. Jeśli robimy coś z przyjemnością i oddaniem czujemy większą satysfakcję, zapewniając sobie jednocześnie możliwość samorealizacji. Praca nie jest wówczas zwykłym rzemiosłem, ale naszą pasją.

Człowiek jest najcenniejszym potencjałem każdej firmy czy instytucji, bez względu na jej specyfikę czy branżę. W dzisiejszym otoczeniu, w sytuacji ciągłych zmian i braku pewności, to właśnie ludzie decydują o sukcesie każdego niemalże przedsięwzięcia. Dlatego też tak niezmiernie ważnym jest stawianie na rozwój potencjału ludzkiego i ukierunkowanie go na realizację celów firmy. Kluczem do sukcesu jest jakość kierowania ludźmi poprzez umiejętność stwarzania warunków do pełnego wykorzystania zdolności i możliwości każdego pracownika z osobna i wszystkich razem do osiągnięcia celów organizacji. ■

Przypisy:

¹ D. Marczuk, „Sposób na szefa” czyli jak mądrze postępować z przełożonym, Artykuł z Internetu, www.biznesologia.pl

² J. Penc: *Zarządzanie dla przyszłości. Twórcze kierowanie firmą*, Wyd. PSzB, Kraków 1998, s. 94

³ S. Kałużny: *Skuteczne kierowanie przedsiębiorstwem. Techniki osiągnięcia sukcesu*, KWANTUM, Warszawa 1996, s. 143-144

⁴ M. Armstrong: *Jak być lepszym menedżerem*, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa 1997, s. 18-19

⁵ T. Mendel, *Kształtowanie potencjału i organizacja pracy własnej współczesnego menedżera*, Wyd. Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2006, s.73

⁶ T. Mendel: *Kształtowanie potencjału...*, op.cit., s.17

⁷ *Słownik Wyrazów Obcych*, PWN, Warszawa 1997, s. 353

⁸ T. Mendel: „Vademecum menedżera”, Artykuł z Internetu, www.wsmiz.edu.pl/lbkbiznes.pl/dokumenty/

⁹ T. Mendel: *Kształtowanie potencjału...*, op.cit., s.73

SZEROKIE WSPÓŁDZIAŁANIE

st. bryg. mgr inż. Bogusław Kogut
Komendant Szkoły Aspirantów
Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie

Państwowa Straż Pożarna została powołana z dniem 1 lipca 1992 roku na podstawie ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 roku o Państwowej Straży Pożarnej. Uchwalenie tego aktu prawnego dało podwaliny do stworzenia nowoczesnej, zawodowej, umundurowanej formacji ratowniczej, wyposażonej w nowoczesny sprzęt i narzędzia ratownicze. Nałożenie nowych zadań ustawowych poprzez realizację przedsięwzięć z zakresu ratownictwa technicznego, chemicznego, ekologicznego, medycznego a także walkę z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, postawiło przed nową formacją poważne wyzwanie, krótki czas na zorganizowanie nowej służby (niespełna rok) wymagał zaangażowania i determinacji w działaniu aby wypełnić wolę ustawodawcy.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił także ustawę o ochronie przeciwpożarowej (24 sierpnia 1991 roku), która to ustawa wprowadza pojęcie Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego jako integralną część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, obejmującą, ratowanie życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń; system ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

Powołanie do życia Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (został uruchomiony 1 stycznia 1995 roku) nałożyło na Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej obowiązek jego zorganizowania i kierowania systemem, nadanie takich uprawnień zobowiązało również do podpisania porozumień z podmiotami, które mogłyby wspierać system. Na podstawie zawartych porozumień nawiązano intensywną współpracę z różnymi podmiotami uczestniczącymi w ratownictwie i ustalono relacje między nimi.

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej podpisał takie porozumienie z Komendantem Głównym Policji w dniu 12 czerwca 2001 roku o współdziałaniu Państwowej Straży Pożarnej i Policji. Podobne porozumienia są podpisywane na szczeblu wojewódzkim i powiatowym.

Współdziałanie podczas działań ratowniczych

Podpisane porozumienia precyzują zasady współdziałania Państwowej Straży Pożarnej i Policji, przyjęte zasady pozwalają sprawniej efektywniej prowadzić wspólne działania obydwu służb niezależnie od tego, która z nich jest służbą wiodącą. Analizując dane statystyczne współdziałania stwierdzamy, że najczęściej do współpracy służb dochodzi podczas zdarzeń drogowych (wypadków i kolizji), działania policji polegają na:

- zabezpieczeniu miejsca zdarzenia i działań ratowniczych,
- wyznaczenie objazdów, informowanie o objazdach i kierowanie ruchem drogowym,
- umożliwienie dojazdu i odjazdu na miejsce zdarzenia służbom ratowniczym,
- prowadzenie kwalifikowanej pomocy medycznej osób poszkodowanych.

Działania Państwowej Straży Pożarnej polegają na:

- prowadzeniu działań pomocniczych w zakresie czynności dochodzeniowo-śledczych,
- oświetlenie terenu działań podczas prowadzonych czynności dochodzeniowych,
- kierowanie ruchem drogowym podczas działań ratowniczych (w przypadku niewystarczającej liczby policjantów).

Wypracowane procedury współdziałania w zdarzeniach drogowych są analizowane i uzupełniane o wnioski wynikłe z prowadzenia działań w zdarzeniach drogowych, są omawiane na wspólnych spotkaniach dotyczących poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Współdziałanie Policji i Państwowej Straży Pożarnej występuje podczas wielu innych zdarzeń, szczególnie rozległych i długotrwałych, zadanie policji w tych zdarzeniach polega głównie na pilotowaniu kolumn samochodów ratowniczych, szczególnie widoczne to było podczas ubiegłorocznej powodzi gdzie przemieszczały się duże ilości sił i środków Centralnego Odwołu Operacyjnego Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, wyznaczenie objazdów przez policję umożliwiło szybkie i sprawne ich dotarcie.

Podczas działań powodziowych szeroką współpracę prowadzono także podczas działań ewakuacyjnych zagrożonej ludności, grupy ratownictwa wysokościowego PSP przy użyciu statków powietrznych (śmigłowców), które znajdują się na wyposażeniu Policji prowadziły ewakuację z zalanych terenów

jak również dostarczały produkty żywnościowe niezbędne do przeżycia. Śmigłowce wykorzystywano także do lotów patrolowych w celu oceny zagrożenia powodziowego jak również obserwacji zalanych terenów w celu obserwacji miejsc najbardziej strategicznych i stwarzających największe zagrożenie. Pomoc przychodziła nie tylko z powietrza wspólne załogi policjantów i strażaków wykorzystując sprzęt pływający policji prowadziły także ewakuacje ludzi i zwierząt takimi środkami. Działania podczas zagrożenia powodziowego wymagały także współdziałania w zakresie egzekwowania przestrzegania przepisów i poleceń kierujących działaniami ratowniczymi, niedopuszczanie do tworzenia się zbiegowisk na terenach zagrożonych i zapobieganie objawom paniki, ochrona porządku, ochrona mienia, zabezpieczenie miejsc mogących stanowić dodatkowe zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, pomoc w wyznaczaniu miejsc zbiórek lub miejsc parkowania pojazdów służących do ewakuacji, informowanie ludności o kierunkach, odległościach, sposobie dojścia lub dojazdu do miejsc zbiórek do ewakuacji, kierowanie ruchem na drogach przemieszczania się ewakuowanej ludności. Ubiegłoroczna powódź była największym sprawdzianem współdziałania służb ratowniczych i porządku publicznego w ciągu ostatnich lat wymagała ogromnego zaangażowania obydwu służb odpowiedniej koordynacji działań i współpracy z administracją rządową i samorządową.

Wspólne działania służb to także prowadzenie akcji poszukiwawczo-ratowniczych, wykorzystywanie specjalistycznych grup poszukiwawczo-ratowniczych funkcjonujących w strukturach Państwowej Straży Pożarnej posiadających odpowiednio przeszkolone psy ratownicze oraz wspomnianych wcześniej statków powietrznych wyposażonych w kamery termowizyjne będących na wyposażeniu Policji pozwalała prowadzić działania poszukiwawcze w trudnym niedostępnym terenie oraz na dużych obszarach leśnych.

Wzajemne współdziałanie to nie tylko działania ratownicze ale także pomoc psychologiczną, w związku z małą ilością psychologów w Państwowej Straży Pożarnej istnieje możliwość wykorzystania psychologów policyjnych, którzy posiadają duże doświadczenie w zakresie debriefingu.

Wspólne szkolenia i ćwiczenia

Trudno mówić o dobrym współdziałaniu

bez prowadzenia wspólnych ćwiczeń i szkoleń, również na tym polu działania strażacy i policjanci prowadzą wiele wspólnych przedsięwzięć. Jednym z nich są wspólne szkolenia w zakresie kwalifikowanej pomocy medycznej, w ramach obowiązującego rozporządzenia MSW i A w tym zakresie. Państwowa Straż Pożarna dysponuje bogatą bazą, dobrze wyposażoną do tego typu szkoleń jak również szeroką kadrą instruktorską z dużym doświadczeniem, wspólne szkolenia obok zdobywania niezbędnej wiedzy integrują również funkcjonariuszy obydwu służb.

Kolejnym przykładem współpracy są wspólne szkolenia grup specjalistycznych ratownictwa wysokościowego PSP oraz samodzielnych pododdziałów antyterrorystycznych policji (SPAP), pozwalają na porównanie procedur działania, wspólne doskonalenie umiejętności a także wspólne wykorzystywanie obiektów do ćwiczeń i poligonów będących w zasobach służb.

Wspólne szkolenia załóg śmigłowców policyjnych oraz strażaków specjalistycznych grup ratownictwa wysokościowego pozwalają osiągnąć wysoki stopień profesjonalizmu co oczywiście nie jest bez znaczenia w przypadku prowadzenia działań ratowniczych z powietrza szczególnie w dużych aglomeracjach miejskich, gdzie zarówno piloci jak i ratownicy muszą wykazać się dużym doświadczeniem. Duże znaczenie mają także szkolenia dotyczące kierowania ruchem drogowym strażaków jednostek ochrony przeciwpożarowej (strażaków PSP, oraz strażaków OSP) podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem akcji ratowniczej, szkolenia te prowadzone przez policjantów wydziału ruchu drogowego dają elementarną wiedzę w tym zakresie oraz uprawnienia strażakom do prowadzenia tych czynności, wzajemne szkolenia pozwalają efektywniej współpracować podczas zdarzeń drogowych.

Prowadzenie wspólnych ćwiczeń jest zawsze elementem sprawdzającym poziom przygotowania do prowadzenia wspólnych działań. Odpowiednio przygotowane założenie do ćwiczeń, wykorzystanie środków pozoracji, powołanie zespołu podgrywającego pozwala przygotować bardzo ciekawe i realistyczne ćwiczenia. Coraz częściej w przygotowywanych ćwiczeniach odchodzi się od wyreżyserowanych scenariuszy z którymi zapoznaje się ćwiczących na rzecz utrzymania założenia do ćwiczeń w tajemnicy nawet z pewnymi elementami zaskoczenia i złożoności problemów do rozwiązania. Tak przygotowane ćwiczenia pozwalają sprawdzić przyjęte algorytmy współdziałania ocenić ich rzeczywistą realność a także sprecyzować wnioski w celu ich udoskonalenia. Ważnym elementem przeprowadzanych ćwiczeń jest ich podsumowanie i ocena przez niezależnych rozjemców a także wypracowanie i wdrożenie wniosków z przeprowadzonych ćwiczeń o czym bardzo często zapominamy, należy

pamiętać że głównym celem ćwiczeń jest jak najlepsze przygotowanie służb do działania podczas rzeczywistej akcji a nie fakt ich odbycia.

Dużym wyzwaniem w zakresie współdziałania służb jest organizacja w przyszłym roku Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 i choć przygotowania idą pełną parą będzie to bardzo poważny test zarówno dla służb porządku publicznego jak i służb ratowniczych, to pierwsza w naszym kraju tak duża i złożona impreza.

Organizacja takiej imprezy wiąże się z innymi jakościowo zagrożeniami między innymi zagrożeniami o charakterze terrorystycznym z wykorzystaniem czynników chemicznych, biologicznych a nawet radiacyjnych. Duże skupiska ludzi przebywające na stadionach ale także w strefach kibica organizowanych praktycznie we wszystkich większych miastach w Polsce, przemieszczanie się dużych grup kibiców i sympatyków wiąże się z większym prawdopodobieństwem powstania zdarzenia masowego bądź mnogiego.

Dlatego w najbliższym czasie szczególnie uwagę należy zwrócić na przygotowanie się do tego typu zdarzeń, tym bardziej że jeżeli chodzi o ataki terrorystyczne mamy znikome doświadczenie w prowadzeniu działań w takich zdarzeniach.

Szerokie współdziałanie to nie tylko współpraca Państwowej Straży Pożarnej i Policji ale także służb ratownictwa medycznego, które w zdarzeniach mnogich i masowych mają szczególne zadanie do wykonania czyli przeprowadzenie segregacji poszkodowanych (segregacji pierwotnej i wtórnej). Prawdziwym wyzwaniem dla służb jest jednak zdarzenie nadzwyczajne czyli należy przez to rozumieć zdarzenie, w którym liczba osób zagrożonych i poszkodowanych, rozmiar i stopień uszkodzenia środowiska i mienia oraz zniszczenia infrastruktury uniemożliwiają kontrolę przebiegu zdarzenia przez organy władzy publicznej.

Działania prewencyjne

Współdziałanie PSP i Policji odbywa się nie tylko na gruncie wspólnych działań ratowniczych, porządkowo-ochronnych, ewakuacyjnych czy też szkoleń i ćwiczeń, możemy też przywołać przypadki współdziałania w zakresie prewencyjnym np. wspólne odbiory obiektów sportowych na, których odbywają się imprezy masowe szczególnie podwyższonego ryzyka, opiniowanie pozwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej (odpowiednich sił i środków PSP i Policji) w celu odpowiedniego jej zabezpieczenia.

Organizowanie wspólnych przedsięwzięć na polu rywalizacji sportowej dostarcza zazwyczaj wielu emocji zarówno zawodnikom jak i towarzyszącym im kibicom, wspólne mecze piłki nożnej, siatkowej, zawody strzeleckie, biegi są okazją do lepszego poznania

się, integracji funkcjonariuszy obu służb a jednocześnie służą sprawdzeniu sprawności fizycznej i psychicznej. Zawody te cieszą się też dużym zainteresowaniem społeczeństwa, które może obserwować policjantów i strażaków w innej roli niż zazwyczaj.

Lepsze współdziałanie

Wzajemne relacje służb w aspekcie współdziałania są na pewno niezwykle ważne ale biorąc występującą globalizację zagrożeń będziemy musieli przeciwstawić się wspólnie nowym wyzwaniom często złożonym wymagającym nie tylko bardzo dobrego przygotowania organizacyjnego ale również wyposażenia służb w nowe narzędzia pozwalające w nowoczesny sposób efektywnie zarządzać siłami i środkami.

Na pewno takim wyzwaniem jest budowa Centrów Powiadomienia Ratunkowego z odpowiednimi narzędziami informatycznymi pozwalającymi zidentyfikować i zlokalizować osobę informującą o zagrożeniu, z aplikacjami pozwalającymi odpowiednio dobrać wielkość sił i środków do danego zdarzenia (system wspomaganie dowodzenia), z odpowiednimi systemami łączności alarmowania, dowodzenia i współdziałania wraz z możliwością przekazywania obrazu z miejsca zdarzenia do sztabu Policji czy Stanowiska Kierowania PSP. To również możliwość szybkiego przekazywania danych pomiędzy ich bazami, wykorzystywanie map w postaci cyfrowej z naniesionymi warstwami (drog, kanalizacji, linii energetycznych, sieci wodociągowej itp.).

Dalszej modernizacji wymaga wdrażany od pewnego czasu System Powiadomienia Ratunkowego przyjęty model organizacyjny jak również techniczny nie jest z punktu widzenia sprawności powiadomienia i alarmowania służb rozwiązaniem satysfakcjonującym, uporządkowania wymaga kwestia przyjmowania telefonu alarmowego 112 zarówno w zakresie łączności przewodowej jak i bezprzewodowej, funkcjonujące od kilku lat rozwiązanie tymczasowe stało się na dzień dzisiejszy nie efektywne.

Modyfikacji wymaga także funkcjonujący obecnie system szkolenia w zakresie kwalifikowanej pomocy medycznej tak aby wszystkie służby resortu spraw wewnętrznych były przeszkolone w takim samym standardzie co daje lepsze efekty współpracy szczególnie podczas zdarzeń masowych gdzie na miejscu zdarzenia są nie wystarczające ilości służb medycznych. Moglibyśmy wymienić jeszcze inne zagadnienia, które wymagają uregulowania, doprecyzowania, jak również wymiany wzajemnych przymysłów i doświadczeń.

Mam nadzieję, że przyjęte w porozumieniach aspekty współdziałania będą nadal rozszerzane i doskonalone w celu lepszego funkcjonowania systemu bezpieczeństwa wewnętrznego w naszym kraju. ■

DYSKUSJA O ZARZĄDZANIU KRYZYSOWYM

por. SG dr inż. Barbara Kaczmarczyk
Ośrodek Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej
w Lubaniu

Przygotowanie organizacji do działania w kryzysie (sytuacjach kryzysowych) wiąże się z procesem decydowania – między innymi dotyczącym organizacji. Zgodnie z poglądami J. Zieleniewskiego „decydowanie (...) to dokonywanie nielosowego wyboru w działaniu”¹, natomiast decyzja to „poczucie decydenta, że proces decydowania został zakończony i w skutek tego wie on już, czego chce i w przybliżeniu jak to osiągnąć”². Zarówno w polityce bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej, jak i innych państw obserwuje się tendencję wzrostową zainteresowania problematyką organizacji działań w sytuacjach kryzysowych. Uczestnikiem zarządzania kryzysowego jest wiele instytucji państwowych i organizacji pozarządowych, w tym również Straż Graniczna. Obowiązujące w niej reguły doskonalenia zobowiązują wszystkie jej struktury organizacyjne do poszukiwania coraz bardziej efektywnych metod funkcjonowania w sytuacjach kryzysowych. W trosce o środowisko, w którym funkcjonuje wiele służb państwowych oraz o społeczeństwo lokalne Komendant Ośrodka Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu – płk SG Artur Wąsowski podjął decyzję zorganizowania sympozjum naukowego pt. „Optymalizacja procesów zarządzania kryzysowego”, które odbyło się w dniach 26-27 października 2011 roku w Ośrodku Szkoleń Specjalistycznych w Lubaniu. Współorganizatorami wspomnianego sympozjum naukowego byli Sztab Komendanta Głównego Straży Granicznej w Warszawie oraz Wydział Bez-

pieczeństwa Wewnętrznego i Administracji Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie.

W skład komitetu programowo-naukowego, któremu przewodniczyli płk SG Artur Wąsowski i dr hab. Bernard Wiśniewski weszli również: prof. zw. dr hab. Ryszard Jakubczak, prof. zw. dr hab. Waldemar Kaczmarek, prof. zw. dr hab. Zbigniew Ścibiorek, prof. zw. dr hab. Jadwiga Stawnicka, dr hab. Włodzimierz Chojnacki, dr hab. Andrzej Czupryński, dr hab. Arkadiusz Letkiewicz, kmdr dr hab. Krzysztof Rokiciński, dr hab. Tomasz Szubrycht, dr hab. Benjamin Więzik, gen. bryg. rez. dr Tomasz Bąk, nadinsp. Dariusz Biel, nadbryg. Ryszard Dąbrowa, dr Włodzimierz Fehler, dr Robert Gałązkowski, podinsp. dr Robert Gwardyński, por. SG dr inż. Barbara Kaczmarczyk, dr inż. Mieczysław Koziński, dr inż. Jarosław Prońko, podinsp. dr Robert Socha, płk SG Maciej Błażejowski, mgr inż. Walery Czarnecki, st. bryg. mgr inż. Bogusław Kogut, płk SG mgr Marek Waszczuk, Artur Bieliński, Arkadiusz Słowiński.

Sympozjum naukowe składało się z 5 sesji, które były prowadzone metodą plenarną.

Dr hab. Bernard Wiśniewski profesor nadzwyczajny Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie przewodniczył sesji pierwszej i drugiej obrad plenarnych, które obejmowały zagadnienia podstawowych problemów bezpieczeństwa oraz działań w sytuacji kryzysowych organizacji zhierarchizowanych. Wspomniał również, że tego rodzaju inicjatywy są bezcenne i dzięki nim, jak pokazuje historia, niejednokrotnie odnaleziono rozwiązania różnych problemów nurtujących zarówno prelegentów jak i uczestników tego rodzaju przedsięwzięć. Jako pierwszy w sesji pierwszej obrad plenarnych

wystąpił dr hab. Andrzej Czupryński – profesor Akademii Obrony Narodowej w Warszawie, który zaprezentował temat „Współczesne dylematy bezpieczeństwa”. W trakcie wystąpienia pan profesor zwrócił szczególną uwagę na istotę bezpieczeństwa, wskazał jakie jest miejsce bezpieczeństwa w życiu człowieka oraz podkreślił, że bezpieczeństwo zawsze było pierwszoplanową potrzebą człowieka. Następnie dr hab. Włodzimierz Chojnacki – profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Wrocławskiego we Wrocławiu przedstawił temat „Zarys problematyki badań nad bezpieczeństwem”. Prelegent zaznaczył, że świat w którym żyjemy jest bardzo niepewny i że przyszłość może być jeszcze mniej stabilna dlatego też podkreślał, że istnieje potrzeba wyposażenia badaczy w nowe pojęcia, koncepcje analityczny i syntetyczne, które pozwolą przede wszystkim zrozumieć przyszłe wyzwania w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa. W dalszej części sesji pierwszej obrad plenarnych płk SG Marek Waszczuk wygłaszając temat „Audyt wewnętrzny” wskazał potencjalne narzędzia, które mogą w sposób instytucjonalny wesprzeć optymalizację procesów zarządzania kryzysowego w wymiarze lokalnym. Pierwsza sesja obrad plenarnych została zakończona wystąpieniem por. SG dr inż. Barbary Kaczmarczyk, która zaprezentowała postrzeżenie zagadnień kryzysu zarówno w kraju, jak i poza nim oraz zwróciła szczególną uwagę na zasady współdziałania różnych podmiotów w sytuacji kryzysowej.

Drugą sesję obrad plenarnych rozpoczął prof. dr hab. Jan Maciejewski – kierownik Zakładu Socjologii Grup Dyspozycyjnych w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Wrocław-

Uczestnikiem zarządzania kryzysowego jest wiele instytucji państwowych i organizacji pozarządowych, w tym również Straż Graniczna. Obowiązujące w niej reguły doskonalenia zobowiązują wszystkie jej struktury organizacyjne do poszukiwania coraz bardziej efektywnych metod funkcjonowania w sytuacjach kryzysowych.

„Istnieje potrzeba wyposażenia badaczy w nowe pojęcia, koncepcje analityczne i syntetyczne, które pozwolą przede wszystkim zrozumieć przyszłe wyzwania w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa. „

skiego we Wrocławiu przedstawiając temat „Wzór osobowy funkcjonariusza Straży Granicznej w ujęciu socjologicznym”. Podczas wystąpienia pan profesor wyjaśnił czym zajmuje się socjologia grup dyspozycyjnych oraz jakie są wzory osobowe ze szczególnym uwzględnieniem wzoru osobowego funkcjonariusza Straży Granicznej. Pozostała część sesji drugiej obrad plenarnych przeznaczona została na omówienie działań podejmowanych przez Państwową Straż Pożarną, Policję i Straż Graniczną w trakcie wystąpienia zagrożeń. Jako pierwszy wystąpił kpt. mgr inż. Janusz Popis, który przybliżył zagadnienie organizacji działań Państwowej Straży Pożarnej w sytuacjach kryzysowych. Prelegent wyjaśnił również zasady funkcjonowania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Następnie podinsp. dr Robert Gwardyński wyjaśnił podstawy prawne oraz zasady funkcjonowania Policji w sytuacjach zagrożeń. Jako ostatni w sesji drugiej wystąpił płk SG Mariusz Kaźmierczak, który wskazał zasady funkcjonowania Straży Granicznej, ze szczególnym uwzględnieniem Sztabu Komendanta Głównego Straży Granicznej, w warunkach zagrożeń. Po ostatnim wystąpieniu rozpoczęła się dyskusja, podczas której poruszono zagadnienie misji Straży Granicznej oraz innych formacji w wypełnianiu zadań na rzecz bezpieczeństwa społeczności lokalnych, a także współdziałaniu elementów systemu bezpieczeństwa państwa w warunkach zmienności środowiska zagrożeń.

Po dyskusji obejmującej zagadnienia prezentowane w sesji drugiej obrad plenarnych rozpoczęto trzecią sesję obrad plenarnych, której przewodniczyła por. SG dr inż. Barbara Kaczmarczyk. Sesja ta obejmowała zagadnienia systemu zabezpieczenia działań przeciwpowodziowych oraz działań podejmowanych podczas powodzi w powiecie lubańskim i zgorzeleckim. Jako pierwszy wystąpił dr hab. Beniamin Więzik – profesor Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej wygłaszając temat „Zagospodarowanie dolin rzecznych a zagrożenia powodziowe”. Podczas wystąpienia pan profesor odniósł się szerzej do zagadnień zagrożeń powodziowych oraz ryzyka

jakie ze sobą niesie. Na zakończenie zostały przytoczone słowa Davida Hume, „Cokolwiek czynisz, czyń rozważnie i przewiduj skutki”, które wywołały wśród uczestników wiele refleksji. Jako następny wystąpił dr inż. Romuald Grocki, który przedstawił i scharakteryzował elementy modelu dobrych praktyk dla zarządzania kryzysowego. Następnie inż. Marek Radwan – inspektor w Starostwie Powiatowym w Lubaniu zaprezentował system zabezpieczenia przeciwpowodziowego funkcjonujący na terenie powiatu lubańskiego w kontekście powodzi, które miały miejsce w ubiegłych latach. W następnej kolejności mgr Krzysztof Postrach – główny specjalista w Starostwie Powiatowym w Kłodzku zrelacjonował podjęte działania podczas powodzi, która wystąpiła na terenie Kłodzka oraz zaprezentował system przeciwpowodziowy tam funkcjonujący. Jako ostatni wystąpił Piotr Pawlas – pełnomocnik ds. zarządzania kryzysowego w Starostwie Powiatowym w Zgorzelcu, który przedstawił treści dotyczące zarówno podjętych działań powodziowych na terenie Zgorzelca w roku 2010, jak również szacunkowe straty wynikłe w wyniku omawianego zagrożenia.

Drugi dzień sympozjum naukowego został rozpoczęty czwartą sesją obrad plenarnych, której przewodniczył dr hab. Włodzimierz Chojnacki, która obejmowała zagadnienia związane z katastrofami komunikacyjnymi oraz działaniami ratowniczymi podejmowanymi w sytuacji wystąpienia katastrof komunikacyjnych. Jako pierwszy wystąpił podinsp. dr Robert Gwardyński, który zapoznał uczestników sympozjum z definicjami wypadków i katastrof oraz wskazał ich źródła. Następnie por. SG dr inż. Barbara Kaczmarczyk przedstawiła konsekwencje wypadków i katastrof komunikacyjnych, w ramach których m.in. zaprezentowała dane statystyczne obrazujące problem. W dalszej części lek. med. Wojciech Kopacki z Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu omówił jakie działania podejmują jednostki ochrony przeciwpożarowej i jaki jest ich charakter oraz poruszył zagadnienie ratownictwa medycznego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym. Kontynuacją wcześniej przedstawionego zagadnienia

było omówienie podstawowych problemów współdziałania Państwowej Straży Pożarnej z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym w sytuacji wystąpienia katastrof komunikacyjnych, którego dokonał lek. med. Piotr Szetelnicki z Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej we Wrocławiu.

Następnie odbyła się piąta, ostatnia sesja obrad plenarnych, której przewodniczył dr hab. Andrzej Czupryński – profesor Akademii Obrony Narodowej w Warszawie. Sesja poświęcona została bardzo ważnym zagadnieniom takim jak rola rzecznika w relacji z mediami oraz stres w sytuacji kryzysowej. Jako pierwsza wystąpiła kom. Beata Bekular – rzecznik prasowy Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie i zaprezentowała zagadnienie „Komunikacja rzeczników prasowych z mediami w sytuacji kryzysowej” a następnie głos zabrał mgr Tomasz Głuszczyk – wykładowca Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu, który przedstawił genezę stresu oraz zaprezentował, podpierając się przykładami, jaki wpływ ma stres na zachowanie człowieka. Konkludując należy stwierdzić, że zarówno Straż Graniczna jak i Policja dostrzegają problemy związane z zagadnieniami zarządzania kryzysowego. Dzięki bardzo dobrze układającej się współpracy pomiędzy Ośrodkiem Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu oraz Wydziałem Bezpieczeństwa i Administracji Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, która przejawiała się aktywnym udziałem w pracach rady programowo-naukowej, aktywnym uczestnictwem w sympozjum oraz złożonymi do publikacji referatami, podjęta inicjatywa organizacji sympozjum naukowego mogła zostać zrealizowana. ■

Przypisy:

¹ J. Zieleniewski, *Organizacja zespołów ludzkich. Wstęp do teorii organizacji i kierowania*, PWN, Warszawa 1976, s. 406.

² Zob. tamże, s. 408.

DOROBEK PRAWNY UE W OBSZARZE WALKI Z NIELEGALNĄ MIGRACJĄ

Paweł Lubiewski
Warmińsko - Mazurski Oddział Straży Granicznej

Skuteczne przeciwdziałanie nielegalnej migracji nie jest oczywiście możliwe bez dobrego oprzyrządowania prawnego. Walka z nielegalną migracją to nie tylko działania stricte policyjne, represyjne lecz także przemyślana polityka migracyjna na obszarze wspólnoty. To przede wszystkim skuteczny system prawny, opierający się na doświadczeniach państw wspólnoty.

Warto wspomnieć, że tzw. układ z Schengen nie był w czasie jego podpisywania w 1985 roku ideą zupełnie nową. Pomysł wprowadzenia zasady swobodnego przepływu osób w Europie był jednym z filarów, na których oparta była Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG) od jej powstania w 1957 roku. W tamtym czasie jednak myśl ta była realizowana jedynie regionalnie¹. Początek układowi z Schengen dały RFN, Francja i państwa Beneluksu, podpisując 14 czerwca 1985 roku Układ o stopniowym znoszeniu kontroli na wspólnych granicach między krajami Unii gospodarczej Beneluksu, Francji i RFN. Układ z Schengen, mimo że zawarty został poza wspólnotowym porządkiem prawnym², był w swoim zamysśle nastawiony na przystępowanie kolejnych członków UE do niego. Cel Schengen był ambitny, skierowany na całkowite zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych i przeniesienie jej na granice zewnętrzne. Warunkiem zniesienia kontroli było zapewnienie skutecznego bezpieczeństwa wewnątrz strefy. W decydującym zakresie zależało to od właściwego współdziałania służb prokuratorskich, policyjnych, migracyjnych i celnych, szczególnie w zakresie wspierania się w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej.

Sam Układ z Schengen nie zawierał takich mechanizmów prawnych. Dopiero 19 czerwca 1990 roku podpisano Konwencję Wykonawczą do Układu z Schengen (zwaną Schengen II). Dokument ten zawierał regulacje w zakresie działań kompensacyjnych, czyli środków umożliwiających bezpieczne

zniesienie kontroli na wewnętrznych granicach Unii, bez obaw o niekontrolowany wzrost nielegalnej migracji. Podstawowe z nich to:

- jednolite kryteria kontroli granicznej. Konwencja przewiduje uregulowanie tej kwestii przez prawo wewnętrzne danego państwa, jednak z uwzględnieniem interesu bezpieczeństwa wspólnoty,
- jednolita polityka wizowa wobec cudzoziemców. Wprowadzono wizę Schengen, uprawniającą do wjazdu, przejazdu i pobytu w każdym z państw członkowskich, jednolite prawo do odmowy wjazdu,
- wprowadzenie wspólnej polityki azylowej;
- określenie zasad współpracy policyjnej (wymiana informacji, oficerów łącznikowych, obserwacja transgraniczna, pościg transgraniczny,
- określenie zasad w sprawach karnych (uproszczenie procedur eksterycyjnych, uproszczenie pomocy prawnej);
- stworzenie SIS.

Ponieważ mechanizmy te sprawdziły się w praktyce, na mocy Traktatu z Amsterdamu³, 1 maja 1999 roku, dorobek prawny zwany *acquis Schengen* wraz z najlepszymi praktykami w tym zakresie, włączony został w ramy prawne unii. Podstawami prawnymi funkcjonowania strefy Schengen, w głębszym ujęciu są akty prawne związane z układem z Schengen i Konwencją Wykonawczą oraz regulacje dotyczące wymienionych w Konwencji obszarów współpracy. *Acquis Schengen* to akty prawne dotyczące Schengen oraz akty wydane po wejściu w życie Traktatu z Amsterdamu, regulujące takie obszary jak ochrona granic zewnętrznych, współpraca policyjna, polityka azylowa itd. Akty te w swej ogólności nie zawierały konkretnych mechanizmów przeciwdziałania nielegalnej migracji, dlatego też w oparciu o tzw. wspólny podręcznik Schengen⁴ 13 października 2006 roku weszło w życie rozporządzenie (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 15 marca 2006 roku, ustanawiające wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice,

nazywany Kodeksem Granicznym Schengen (KGS). Jest to istotny akt prawny, z punktu widzenia jednolitej polityki kontroli migracyjnej na granicach zewnętrznych Unii Europejskiej, ale co ważne regulujący zasady kontroli cudzoziemców w strefie.

Ważnym narzędziem prawnym, w zakresie ochrony przed niepożądaną migracją, jest lista państw trzecich, których obywatele podlegają obowiązkowi wizowemu. Była ona opracowana w formie załącznika do Wspólnej Instrukcji Konsularnej przyjętej przez państwa Schengen w 1995 roku. Aktualnie lista ta określona została rozporządzeniem Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 roku. Składa się ona z tzw. listy negatywnej określającej państwa, których obywatele muszą posiadać wizy przy wjeździe do strefy Schengen oraz tzw. listy pozytywnej określającej państwa trzecie, których obywatele wiz posiadać nie muszą. W zakresie istotnego w tym obszarze dokumentu jakim jest wiza, jednolity jej wzór określony został w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1683/95 z 29 maja 1995 roku. Ma on zastosowanie do wszystkich wiz wydawanych przez państwa członkowskie i jest istotnym krokiem na drodze do ujednolicenia polityki wizowej. Nie bez znaczenia były wydarczenia z 11 września 2001 roku w USA, które między innymi stały się przyczyną wprowadzenia w życie rozporządzenia Rady (WE) nr 334/2002 z dnia 18 lutego 2002 r.⁵, nowelizującego dotychczasowe o wprowadzeniu fotografii do naklejki wizowej oraz do zezwolenia na pobyt. Uregulowano także wprowadzenie identyfikatorów biometrycznych. Te same dramatyczne wydarzenia zainicjowały intensywne prace nad wprowadzeniem, bardzo ważnego dla walki z nielegalną migracją i terroryzmem narzędzia - jednolitego systemu informacji o wizach. W dniu 8 czerwca 2004 roku przyjęta została decyzja 2004/512/WE w sprawie ustanowienia Wizowego Systemu Informacyjnego (VIS). VIS w swej idei pozwala na gromadzenie i uaktualnianie danych wizowych przez uprawnione państwa

Konwencja przyznaje funkcjonariuszom prowadzącym oberwację lub pościg, status taki sam, jaki mają funkcjonariusze państwa, na terenie którego działania były kontynuowane.

oraz co istotne, elektroniczną konsultację tych danych. Wydaje się, że najważniejszym dla realizacji idei kompensacji narzędziem jest, utworzony na podstawie Konwencji Wykonawczej Schengen, System Informacyjny Schengen (SIS)⁶. Jego istota polega na zapewnieniu, aby każde z państw będących stroną Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen posiadało ten sam zestaw informacji pozwalający na dostęp do wpisów dotyczących osób i przedmiotów, w celu kontroli granicznej oraz innych kontroli policyjnych i celnych. Baza ta zawiera informacje z wszystkich krajów członkowskich na temat cudzoziemców, którym odmówiono wjazdu z ważnych przyczyn (np. z uwagi na zagrożenie bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego), osobach poszukiwanych, dokumentach (np. skradzione), broni, rzeczy poszukiwanych itd.

Zwalczaniu nielegalnej migracji służą przepisy art. 26 i 27 Konwencji Wykonawczej Schengen, zobowiązujące strony do wprowadzenia do krajowego ustawodawstwa uregulowań w zakresie sankcji nakładanych na przewoźnika, który przetransportował na teren strefy cudzoziemca nie mającego prawa wjazdu, a także karania osób, które dla osiągnięcia korzyści majątkowych pomagają nielegalnym migrantom przedostać się do strefy Schengen⁷. Dyrektywa 2001/51/WE precyzuje zasady odpowiedzialności przewoźnika określone w art. 26 Konwencji Wykonawczej Schengen wskazując, że odpowiedzialność ta pojawia się także wtedy, gdy odmowa wjazdu następuje wobec cudzoziemca przejeżdżającego tranzytem przez strefę, a kolejny przewoźnik, bądź kraj przeznaczenia odmawiają jego przyjęcia. Kolejnym rozwinięciem narzędzi prawnych, w opisywanym obszarze, są przyjęte jednego dnia tj. 28 listopada 2002 roku: Dyrektywa rady 2002/90/WE określająca ramy pojęciowe nielegalnego wjazdu, przejazdu i pobytu oraz Decyzja ramowa rady 2002/946/WSiSW w sprawie rozszerzenia ram prawno-karnych w celu zapobiegania ułatwieniu nielegalnego wjazdu, przejazdu i pobytu.

Konwencja Wykonawcza ustaliła jednoznacznie zasady określania właściwości państw w zakresie rozpatrywania wniosków o azyl. Następstwem tego była tzw. Konwencja Dublińska⁸, która wprowadziła ważną

zasadę, iż każdy wniosek azylowy rozpatrywany jest tylko w jednym kraju Wspólnoty, wskazanym co do właściwości według określonych kryteriów. Na potrzeby realizacji tych postanowień stworzono EURODAC9 (Europejski Zautomatyzowany System Identyfikacji Odcisków Palców). Na mocy Konwencji państwa członkowskie pobierają odciski palców od każdego obywatela państwa trzeciego, powyżej czternastego roku życia, który bądź to złożył wniosek o azyl, bądź też został zatrzymany w związku z nielegalnym przekroczeniem granicy. Konwencję Dublińską, ponieważ była ona umową międzynarodową, a nie częścią wspólnotowego dorobku prawnego, zastąpiono rozporządzeniem Rady (WE) 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 roku, zwanym rozporządzeniem Dublin II.

Dla bezpośredniej współpracy policyjnej istotne znaczenie mają zapisy art. 39 -47 Konwencji Wykonawczej Schengen. Zgodnie z nimi służby policyjne państw członkowskich zobowiązane są do udzielania sobie pomocy w zakresie zwalczania przestępczości. Określono, że przekazywanie informacji w ramach pomocy ma służyć celom procesowym, a wnioski o pomoc rozpatrywane są na poziomie centralnych organów administracji państwowej stron¹⁰.

Nowatorskim, ważnym na skalę europejską, rozwiązaniem jest określenie zasad działania organów policyjnych jednego państwa na terytorium drugiego. Organy policyjne¹¹ otrzymały istotne narzędzie w postaci możliwości prowadzenia obserwacji transgranicznej, uregulowanej w art. 40 Konwencji. Funkcjonariusze organów policyjnych jednego państwa, przy prowadzeniu obserwacji na swoim terytorium, po złożeniu stosownego wniosku i uzyskaniu zgody wyznaczonego organu, mają prawo do kontynuowania tej obserwacji na terytorium sąsiedniego państwa – strony Konwencji. Oczywiście uprawnienie to jest określone warunkami. Podobna idea przyświeca instytucji pościgu transgranicznego. Art. 41 konwencji określa, że funkcjonariusze jednego państwa są uprawnieni do kontynuowania pościgu za sprawcą przestępstwa na terytorium drugiego państwa. Konwencja nakazuje sporządzenie porozumienia między sąsiadującymi państwami, określającego w sposób szczegółowy warunki prowadzenia

pościgu.

Co ważne, Konwencja przyznaje funkcjonariuszom prowadzącym oberwację lub pościg, status taki sam jaki mają funkcjonariusze państwa, na terenie którego działania były kontynuowane.

Warto w tym miejscu wspomnieć o innych uregulowaniach, mających na celu podniesienie skuteczności współpracy między organami policyjnymi państw – stron Konwencji. Są to:

- Decyzja Komitetu Wykonawczego Schengen¹² z dnia 24 czerwca 1997 roku w sprawie Podręcznika Schengen w sprawie współpracy policyjnej w obszarze porządku publicznego bezpieczeństwa;
- Decyzja Komitetu Wykonawczego Schengen z dnia 16 grudnia 1998 roku w sprawie transgranicznej współpracy policyjnej w obszarze prewencji kryminalnej i wykrywania;
- Decyzja Komitetu Wykonawczego Schengen z dnia 28 kwietnia 1999 roku w sprawie oficerów łącznikowych;
- Decyzja Komitetu Wykonawczego Schengen z dnia 28 kwietnia 1999 roku w sprawie zwiększenia efektywności współpracy policyjnej w przeciwdziałaniu czynom przestępczym oraz ich wykrywania.

Nowe narzędzia prawne, dla zwiększenia bezpieczeństwa wewnętrznego, stworzono nie tylko w zakresie procedur karnych. Jednym z nich jest zapis art. 49 konwencji, określający zasady wzajemnej pomocy prawnej, oprócz postępowań karnych. Pomoc taka rozciągnięta została na postępowania cywilne (powiązane z postępowaniem karnym) i administracyjne, w zakresie czynów karalnych. Nie sposób nie wspomnieć tu o szczególnie przydatnym instrumencie prawnym jakim jest Europejski Nakaz Aresztowania. Mimo, iż Konwencja określała zasady ekstradycji, to obszar ten został rozszerzony na mocy decyzji ramowej Rady nr 2005/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 roku. Decyzja ta zniósła instytucję ekstradycji między państwami członkowskimi, a w to miejsce wprowadziła zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych o tymczasowym aresztowaniu.

Omawiając aspekt uregulowań prawnych w zakresie zintensyfikowania i zwiększenia efektywności współpracy służb policyjnych, dla podniesienia poziomu skuteczności wal-

ki z nielegalną migracją, przestępczością (głównie zorganizowaną) nie sposób nie wspomnieć, o istotnej w tym obszarze Konwencji z Prüm.¹³ Uzupełnia ją Porozumienie wykonawcze z 5 grudnia 2006, podpisane na bazie art. 44 Konwencji. Jej główną ideą jest wzmocnienie i ułatwienie zwalczania przestępczości transgranicznej. Umożliwia między innymi:

- porównanie, w bazach danych państw członkowskich, profili DNA osób dla ich identyfikacji, czy też prowadzonych postępowań karnych;
- wymianę zdobytych i uzyskanych informacji, w celu zapobiegania popełnieniu kolejnych przestępstw. Dane mogą być także przekazywane, w sytuacji nagłych wydarzeń o skali międzynarodowej, nawet kanałem nieformalnym;
- wymianę danych osobowych pomiędzy sygnatariuszami Konwencji w celu zapobiegania aktom terroryzmu;
- reguluje zagadnienie wspólnych działań policyjnych, dla zapobieżenia przestępczości, pozwalając między innymi działać zagrańcznym funkcjonariuszom policji, zgodnie

z prawem państwa, gdzie takie działania są prowadzone.

Warto zauważyć, że czas intensywnych działań UE w obszarze konstruowania narzędzi skutecznych dla przeciwdziałania nielegalnej migracji przypadł na okres przygotowań do jej rozszerzenia, jak i już po. Nowy porządek w Europie spowodował konieczność nowego podejścia do problematyki nielegalnej migracji, nie tylko na płaszczyźnie działań policyjnych.

Dzisiejsza Europa ma poważne problemy z nielegalną migracją na swych południowych zewnętrznych granicach, gdzie póki co nie znaleziono skutecznych sposobów na powstrzymanie fali nielegalnej migracji z Afryki i kierunku tureckiego. Ten problem wymaga od wspólnoty koncentracji uwagi i sił na tym właśnie regionie, co zresztą coraz intensywniej jest czynione. Wydaje się, że państwa członkowskie zauważają, iż skuteczna walka z nielegalną migracją w Europie jest niezbędna dla zapewnienia właściwego poziomu wewnętrznego bezpieczeństwa. Ważnym jest także to, że stopniowo podejmowane są także działania wobec

krajów, które dziś nie stanowią zagrożenia migracyjnego, ale w nieodległej perspektywie czasowej mogą taki status uzyskać (np. państwa Ameryki Łacińskiej). ■

Bibliografia

Literatura:

D. Mrówka, *EU Enlargement: Security, Illegal Immigration and Border Control*, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2007.

K. Iglicka, *Kierunki rozwoju polskiej polityki migracyjnej w ramach obszaru legalnej migracji pracowniczej na lata 2007 – 2012 w: Raporty i Analizy, nr 1/07, Centrum Stosunków Międzynarodowych*, Warszawa 2007.

M. Jaroszewicz, L. Szerepka, *Wyzwania migracyjne w państwach wschodniego sąsiedztwa Unii Europejskiej*, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa 2007.

R. Vayrynen, *Illegal immigration, human trafficking, and the organized Crime*, University of Helsinki, Helsinki 2002.

PRZESTĘPCZOŚĆ NIELETNICH W KONTEKŚCIE ZJAWISKA SPOŁECZNEGO

st. sierż. mgr Michał Lipus
OPP Katowice

Przestępczość jako zjawisko społeczne jest obecne w cywilizacji ludzkiej od jej zarania. Historia stale notuje przestępstwa popełniane w różnych dziedzinach życia i przez osoby w różnym wieku. W każdym kraju i w każdej kulturze notowane są przestępstwa, a ich rodzaje i częstotliwość występowania zależą od wielu czynników i uwarunkowań odmiennych w różnych krajach. Warto też zauważyć, że zachowanie uznawane w jednym kraju i w jednej kulturze za przestępcze w innych za takowe nie musi być uznane, oraz że motywy i kwalifikacje moralne takiego czynu mogą być diametralnie różne. Inaczej także może przedstawiać się wymiar kary za dany czyn przestępczy.

Obowiązujący w Polsce kodeks karny definiuje przestępstwo jako czyn zabroniony przez ustawę pod groźbą kary. Przestępstwo oznacza więc czyn bezprawny, zawiniony i szkodliwy społecznie w stopniu większym niż znikomy (art.1 k.k.). Przepisy prawa karnego definiują przestępstwo jako czyn popełniony przez osobę, która w chwili popełnienia czynu zabronionego miała ukończone 17 lat, a w szczególnych przypadkach 15 lat (art.10 k.k.). W takim rozumieniu osoby nieletnie nie popełniają przestępstw w rozumieniu prawa karnego, ich czyny nie są nazywane przestępstwami, a samych sprawców nie określa się mianem przestępców. Pomimo tego, w Polsce termin „przestępczość nieletnich” jest szeroko używany, przede wszystkim dlatego, że język polski, w przeciwieństwie do np. angielskiego (juvenile delinquency – kojarzony

z zachowaniami dewiacyjnymi nieletnich), nie dysponuje odrębnym określeniem oznaczającym zachowania nieletnich wymagające ingerencji sądu.

Pojęcie „nieletni” w prawie polskim różniamy na:

Nieletnich w rozumieniu prawnym – karnym, a więc stosując terminologię kodeksu karnego. Są to osoby w wieku poniżej 17 lat (art. 10 § 1 k.k.). Wśród nich wyróżniamy osoby niezdolne do ponoszenia winy, a zarazem do popełnienia przestępstwa (art. 1 § 3 k.k.), ale jedynie do popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary (art. 1 § 1 k.k.), a także nieletnich mogących odpowiadać za niektóre przestępstwa określone w art. 10 § 2 k.k., czyli np. zamach na prezydenta RP, zabójstwo, rozbój.

Nieletnich w rozumieniu proceduralnym – wychowawczym (zgodnie z ustawą z dnia

„Aktualnie reprezentowany jest pogląd, że istotny wpływ na proces socjalizacji wywierają także inne środowiska: grupy rówieśnicze, szkoła, środowisko lokalne, mass media. Przystępczość i inne zjawiska dewiacyjne wśród młodzieży obecnie stanowią element polskiej codzienności.

26 X 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich). Osoby te można podzielić na trzy kategorie: a) osoby do lat 18 wykazujące przejawy demoralizacji,

b) osoby, które popełniły czyn karalny między 13 a 17 rokiem życia i c) osoby w wieku do 21 lat, wobec których orzeczono środki wychowawcze lub poprawcze.

Powyższe regulacje prawne należy uznać za komplementarne. Według nich interwencji sądowej wymagają popełnione przez nieletnich przestępstwa w rozumieniu kodeksu karnego oraz czyny karalne, przez które rozumiane są czyny noszące znamiona przestępstwa i niektóre wykroczenia (przeciwko porządkowi publicznemu, mieniu i bezpieczeństwu ruchu drogowego), popełnione przez osoby w wieku od 13 do 17 lat. Sprawcy tych czynów nie stają przed sądem karnym, o ich winie orzeka sąd rodzinny, który orzeka wobec nich środki wychowawcze lub poprawcze. Za wymagające interwencji sądowej uznaje się także zachowania świadczące o demoralizacji nieletniego.

Często spotykane żywe zainteresowanie problematyką przestępczości wiąże się z jednej strony z postrzeganiem rodziny jako jednej z najważniejszych wartości społecznych i kulturowych, jako swoistej „twierdzy”, tożsamości jednostki, miejsca pamięci i historii w jej prywatnym, bezpośrednio doświadczanym wymiarze, z drugiej zaś z niepokojącym poczuciem kryzysu rodziny. Nieletni są sprawcami napadów, pobić, gwałtów i niestety, także zabójstw, z których większość nie wynika z afektu, ale została przygotowana ze starannością i wyrachowaniem, zaskakującym u młodych ludzi.

W piśmiennictwie psychologicznym, pedagogicznym, socjologicznym i kryminolo-

gicznym podkreśla się możliwość wpływu czynników makrospołecznych – takich jak zmiana społeczna, kryzysy gospodarcze, ekonomiczne, dezintegracja społeczna na wzrost zachowań agresywnych, rozszerzenie przestępczości wśród ludzi młodych.

W literaturze przedmiotu istnieje wiele definicji przestępczości, zwracających uwagę na różne aspekty tego zjawiska poprzez wskazanie motywów uruchamiających i sterujących tą czynnością. Niektórzy autorzy definiując przestępczość, biorą pod uwagę intrapsychniczne struktury regulacyjne, czyli intencję i zamiar sprawcy agresywnego czynu (szkodzenie drugiej osobie, zadawanie cierpienia). Agresja i przestępczość bywa bardzo często odpowiedzią na frustrację. Wyraża się w biciu lub znęcaniu się. Młodzi ludzie podejmują negatywne działania i zachowania celem wyrządzenia szkody, spowodowania utraty cenionych społecznie wartości, zadania bólu fizycznego lub cierpienia moralnego innemu człowiekowi, uzyskując w ten sposób uznanie i podziw kolegów z powodu swej siły i odwagi, czasem także awans i zdobyty przez tę drogę pieniądź. Siła agresji i przestępczości zależy od zadatków wrodzonych, aktywności własnej, wpływów środowiska oraz od wyrachowania.

W literaturze przedmiotu zwraca się uwagę na wielorakie uwarunkowania i szerokie podłoże przyczyn przestępczości wśród nieletnich. Mogą tu wchodzić w grę czynniki niezależne od jednostki – zaburzenia zdrowia psychicznego dziecka lub jego rodziny, zaniedbania wychowawcze, demoralizujący wpływ środowiska rodzinnego oraz niewydolność funkcjonalna instytucji opiekuńczo-wychowawczych.

W wielu badaniach naukowych zwraca się

uwagę na dwa zasadnicze czynniki, co do przyczyn zachowań dewiacyjnych nieletnich:

- podmiotowe – endogenne, związane z osobą nieletniego (czynniki natury biologicznej, psychicznej, medycznej, fizjologicznej),
- przedmiotowe – egzogenne, znajdujące się na „zewnątrz” i wywierające na nieletniego wpływ (czynniki o charakterze socjologicznym, socjalnym, wychowawczym, politycznym)

W literaturze dotyczącej środowiska wychowawczego, jakimi są niewątpliwie: rodzina, szkoła, środowisko rówieśnicze, autorzy zwracają uwagę na wielowymiarową genezę zaburzeń przystosowania społecznego, prezentując podejście, które docenia zarówno rolę czynników kryminalno-biologicznych, jak i środowiskowych.

Przez dłuższy czas uważano, iż w badaniach nad agresją, przestępczością nieletnich trzeba koncentrować się nad sytuacją rodzinną dzieci i młodzieży, jako że to środowisko odgrywa pierwszoplanową rolę socjalizacyjną. Aktualnie reprezentowany jest pogląd, że istotny wpływ na proces socjalizacji wywierają także inne środowiska: grupy rówieśnicze, szkoła, środowisko lokalne, mass media. Przystępczość i inne zjawiska dewiacyjne wśród młodzieży obecnie stanowią element polskiej codzienności. Możliwość ośrodków opiekuńczo – wychowawczych są w dużym stopniu ograniczone chociażby ze względu na wydolność finansową. Mając na uwadze wpływ społeczeństwa na proces kształtowania i rozwoju jednostki, uzasadnione wydaje się twierdzenie, że odpowiedzialność za wychowanie młodego człowieka na odpowiedzialnego i produktywnego obywatela spoczywa na barkach całego społeczeństwa. ■

WSZOP

Katowice, ul. Bankowa 8

☎ 32 355 97 71, 355 97 73, 355 97 81
rekrutacja@wszop.edu.pl

BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE

licencjat

specjalności:

- **Bezpieczeństwo i porządek publiczny**
- **Zarządzanie kryzysowe**

Nauki o bezpieczeństwie to przyszłość nie tylko dla sfery mundurowej, ale również osób cywilnych. Coraz częściej sprawami bezpieczeństwa w administracji publicznej, podmiotach gospodarczych i instytucjach zajmują się osoby, które ukończyły studia w tym zakresie. Rozwój nauki w dziedzinie bezpieczeństwa zaowocuje w najbliższej przyszłości studiami III stopnia (doktoranckimi), co pokazuje jak ważny jest to obszar. Ukończenie kierunku Bezpieczeństwo wewnętrzne zapewni absolwentom pracę, rozwój zawodowy i satysfakcję ze służby dla społeczeństwa.

dr inż. Bogdan Kosowski, wykładowca WSZOP, były dyrektor Wydziału Zarządzania Kryzysowego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Bonus:

- Kurs technika ochrony fizycznej - bezpłatnie
- Preferencje dla kandydatów do pracy w Policji skrócone szkolenie zawodowe dzięki umowie z Komendą Główną Policji

www.wszop.edu.pl

wszop

„GIŃCIE, ABY BRAT WASZ ŻYŁ”¹

Mgr Adam Lisiecki

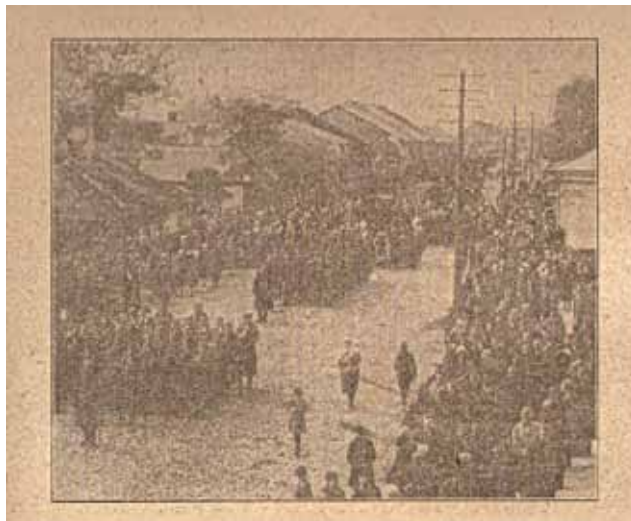
Na terenie Lubomla, Włodzimierza-Wołyńskiego, Kisielina, Kamienia-Koszyrskiego, Rostani (dawniej Wólka Chrypska pow. Luboml) oraz dwuwyznanowego cmentarza – rzymskokatolickiego i prawosławnego – w Kowlu, na terytorium obecnej Ukrainy, zachowało się do dnia dzisiejszego około 40 zidentyfikowanych grobów polskich policjantów poległych na tych terenach w latach 1919 – 1940. W latach 1996 – 1997 staraniami policjantów ówczesnej Wojewódzkiej Komendy Policji w Chełmnie, jak też Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie groby policyjne na terenie cmentarza rzymskokatolickiego w Kowlu zostały odnowione.

W latach 1919 – 1932, podczas pełnienia obowiązków służbowych, poległo ponad 517 policjantów. Blisko połowa tej liczby była związana bezpośrednio z walkami z *bandytami* (250 osób). Na drugim miejscu tej smutnej statystyki przyczyną były ataki o charakterze *skrytobójczym* (61 osób); następnie statystyki wskazują na ataki podczas dokonywania interwencji. Wśród innych okoliczności możemy wyróżnić działania wojenne, wypadki komunikacyjno – losowe lub inne, związane w inny sposób z działalnością policjantów².

(...) Dn. 26 z. m. na stację Mogiły napadła banda w sile około 40 ludzi. Spotkała się jednak z silnym oporem miejscowego posterunku P. P. i patrolu wojskowego. Budynek stacyjny został obrzucony granatami, poczem bandyci cofnęli się w nieładzie³ (...) Opis ten nie pochodzi ze scenariusza filmu sensacyjnego, ale jest częścią artykułu zamieszczonego w Gazecie Administracji i Policji Państwowej z 3 maja 1924 r. Ten krótki fragment jest jednym z wielu, pokazujących, jak trudna była sytuacja młodego państwa Polskiego u jego wschodnich rubieży. Wachlarz spraw,

z jakimi zmagali się ówcześni funkcjonariusze był dość szeroki: od akcji określonych w owych czasach mianem przeciwpañstwowych, obecnie noszących znamiona aktów dywersyjnych (jak np. próby wysadzenia linii kolejowej), poprzez akty o charakterze kryminalnym, kończąc na tak na pozór podstawowych sprawach, jak problemy natury socjalno-bytowej. Wiele z prowadzonych przez policjantów akcji kończyło się ich śmiercią.

Statystyka wspomniana powyżej nie oddaje jednak w pełni obrazu sytuacji oraz niejednokrotnie nie przedstawia

Kondukt pogrzebowy st. post. Leona Gąsiora oraz post. Wincentego Marciniaka na ulicach Kowla

ogromnego poświęcenia funkcjonariuszy. W tym celu, dla lepszego zidentyfikowania tematu, a jednocześnie ocalenia go od zapomnienia, pozwolę sobie przytoczyć kilka sytuacji oraz związanych z nimi osób. Za przykład posłużę się wydarzeniami mającymi miejsce na terenie ówczesnego – przygranicznego – województwa Wołyńskiego (obecnie obwód Wołyński, Ukraina).

Jeden z niezwykle brutalnych aktów mordu spotkał **post. Józefa Kicka**, zmar-

łego 27.I.1924. Podczas pełnienia służby patrolowej został on ostrzelany przez grupę 8 bandytów. W wyniku wymiany ognia posterunkowy został ranny, a następnie był torturowany przez oprawców⁴. Szczególnie szerokim echem odbiła się śmierć dwóch policjantów: **st. post. Leona Gąsiora** oraz **post. Wincentego Marciniaka**. Obaj zginęli podczas próby zatrzymania *obląkanego* Juliana Myzowca. Zostali oni zaszytletowani bagnem służbowym st. post. Gąsiora, wyciągniętym podczas *szamotaniny* trwającej podczas próby zatrzymania. **Post. Marczewski Józef** zmarł 11 XII 1936. Podczas pościgu za uzbrojonymi bandytami

został śmiertelnie postrzelony⁵. **Post. Stachurski August** zmarł 13 X.1921. Podczas pościgu za bandytami post. Stachurski Augustyn usłyszał wołania o pomoc, dochodzące z zabudowań wsi Rudnia; inne źródła podają nazwę wsi Ruda leżącą w powiecie Lubomelskim⁶. W wyniku interwencji posterunkowy wraz z towarzyszącym mu post. Gajewskim zastali *bandytów mordujących domowników*, gwałtownie spotkanie wywołało walkę, w wyniku której posterunkowy Stachurski został śmiertelnie ugodzony *kulą bandycką*⁷. Niezwykle pechowa dla policjantów z Kowla stała się ul. Sienkiewicza, gdzie praktycznie w identycznych okolicznościach zginęło dwóch posterunkowych. **Post. Piotr Herman** zginął 28.IV.1924. Pod-

czas powrotu ze służby zauważył ślady włamania do jednego ze sklepów znajdujących się na ul. Sienkiewicza. W czasie próby aresztowania włamywacze oddali w kierunku przedstawiciela Ekspozytury Śledczej śmiertelne strzały^{8,9}. **Post. Jan Miotek** zginął 21 XII 1930 w Kowlu przy ul. Sienkiewicza 41. Podczas nocnego patrolu ujawnił dokonywanie włamania w toku na sklep. Dwóch przestępców nakrytych na gorącym uczynku podjęło próbę ucieczki, ostrzeliwując się z niele-

Nagrobki policjantów znajdujące się na terenie Dwuwyznaniowego cmentarza rzymskokatolickiego i prawosławnego w Kowlu (Źródło Na posterunku 24 listopada 1928 str.17 nr.4)

galnie posiadanej broni. W wyniku wymiany ognia posterunkowy został trafiony dwukrotnie w klatkę piersiową oraz w rękę. Z powodu odniesionych ran posterunkowy poniósł śmierć na miejscu zdarzenia. W efekcie przeprowadzonego śledztwa ujęto jednego ze sprawców^{10 11}. **St. przod. Jan Mastalerczuk** zginął 30 lipca 1935 roku, w wyniku nieszczęśliwego wypadku, podczas przeprowadzania ćwiczeń strzeleckich z użyciem ostrej amunicji na strzelnicy w Lubomlu. Podczas sprawdzania wyników strzelania, na starszego przodownika obsunęła się część wału ziemnego otaczająca teren strzelnicy. Mimo natychmiastowej akcji ratowniczej oraz przewiezienia poszkodowanego do szpitala, st. przod. Mastalerczuk nie odzyskał przytomności i zmarł w tymże szpitalu. Dochodzenie powypadkowe ustaliło że obsunięcie wału nastąpiło w wyniku *znacznych opadów atmosferycznych*¹². **Post. Walerysiak Stanisław** zmarł 16 XI 1926. Zginął podczas pełnienia służby zabity przez pociąg¹³. Kiepska sytuacja sanitarno – epidemiologiczna, wynikająca ze zniszczeń po zakoń-

czeniu działań wojennych powodowała, iż szerzyły się różne patogeny, które nie omijały funkcjonariuszy. **Asp. Wiktor Kozłowski** zmarł dnia 27. VII 1922 roku na cholera¹⁴.

Służba policyjna w opisywanym przeze mnie okresie i na wspomnianym już terenie nie należała do łatwych. W większości śmierć policjantów spowodowana była tragicznymi zdarzeniami, jakie następowały podczas pełnienia przez nich obowiązków służbowych. Tylko pamięć o tym, w jak niełatwych okolicznościach przyszło im służyć na wschodnich rubieżach kraju, pozwoli na docenienie przez kolejne pokolenia ich poświęcenia w ochronie prawa i porządku odrodzonej Rzeczypospolitej. ■

Przypisy

¹ Fragment wiersza zamieszczonego na łamach *Na posterunku*, autorstwa post. A. Nikończyka.

² *Na posterunku*, nr 45 z 4 lipca 1933, s. 11.

³ *Gazeta Administracji i Policji Państwowej*, nr 40,

4 października 1924, s. 16.

⁴ *Na posterunku*, nr 25, 17 czerwca 1933, s. 9.

⁵ *Na posterunku*, nr 44, 31 października 1937, s. 2.

⁶ Anatol Franciszek Sulik, *Cmentarz Polski w Kowlu*, Poznań 2006, s. 67.

⁷ *Na posterunku*, nr 3, 14 stycznia 1935, s. 9.

⁸ *Na posterunku*, nr 27, 1 lipca 1933, s. 9.

⁹ Anatol Franciszek Sulik, *Cmentarz Polski w Kowlu*, Poznań 2006, s. 33.

¹⁰ *Na posterunku*, nr 44, 28 października 1933, s. 10.

¹¹ *Na posterunku*, nr 5, 31 stycznia 1931, s. 17-18.

¹² *Na posterunku*, nr 37, 8 września 1935, s. 13.

¹³ *Na posterunku*, nr 35, 26 sierpnia 1933, s. 9.

¹⁴ *Na posterunku*, nr 37, 13 września 1922, s. 14.

MOBILNA STACJA DIAGNOSTYCZNA ŚLĄSKIEJ DROGÓWKI

DIAGNOZA: „BEZPIECZEŃSTWO”

st. sierż. Grzegorz Wiatrak
Wydział Ruchu Drogowego KWP w Katowicach

W dzisiejszych realiach, Policji powinny towarzyszyć działania rozwojowe i nowe formy sprawowania nadzoru nad ruchem drogowym. Regularne patrole radiowozów to nie wszystko. Przykładem nowego spojrzenia na problematykę jest zakup 14 specjalistycznych furgonów Fiat Ducato w policyjnej wersji „ETDiE” dla Ekip Techniki Drogowej i Ekologii. Są to furgonetki wyposażone w urządzenia do diagnostyki stanu technicznego pojazdów.¹ W warunkach kontroli drogowej urządzenia te pozwalają na działania koncentrujące się na ochronie środowiska naturalnego przed szkodliwymi skutkami rozwoju motoryzacji² jak również eliminację pojazdów stwarzających niebezpieczeństwo. Taki radiowóz trafił między innymi do województwa śląskiego i jest użytkowany w Sekcji Kontroli Ruchu Drogowego Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach. Został wyposażony w najnowsze urządzenia, spełniające wymagania polskie, jak i europejskie, w zakresie kontroli stanu technicznego pojazdów. Radiowóz ETDiE pozwala na dostosowanie narzędzi pracy policjantów do wymogów dynamicznie rozwijającej się branży motoryzacyjnej i na podjęcie wszechstronnego działania na rzecz ograniczenia zagrożeń na polskich drogach. Ma też na celu pokazanie wagi problemów, związanych z dokładną kontrolą stanu technicznego i kontrolą wykonywania usług transportowych. Niestety, zdarza się, że w tych obszarach dochodzi do zaniedbań ze strony podmiotów powołanych do ich okresowego badania.

Policjant drogówki, przed podjęciem służby z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu pozostającego na wyposażeniu pojazdu ETDiE, musi odbyć przeszkolenie w zakresie możliwości technicznych poszczególnych urządzeń oraz zdobyć umiejętności praktycznego ich zastosowania w warunkach drogowych.

Wyposażenie pojazdu ETDiE obejmuje:

Analizator spalin – profesjonalny i przenośny. Jest to wielogazowy analizator spalin, przyrząd przeznaczony do badania emisji spalin pojazdów, wyposażonych w silniki z zapłonem iskrowym (zasilane benzyną, LPG i CNG). Dodatkową funkcją analizatora jest wyposażenie go w sondę do sprawdzania temperatury oleju. Wszystkie mierzone i obliczane parametry można wydrukować na drukarce, zapisać w pamięci analizatora lub przesłać do komputera PC znajdującego się na wyposażeniu pojazdu.

Dymomierz – przeznaczony do wykonywania testów emisji zadyminienia spalin napędzanych silnikiem diesla samochodów osobowych, samochodów dostawczych, autobusów i samochodów ciężarowych. Zaprojektowany

stycznej jest wyposażenie jej również w walizkę medyczną, agregat prądotwórczy, urządzenie rozruchowe, dodatkowe oświetlenie boczne i tylne oraz stanowisko z wodą. Wszystkie te urządzenia pozwalają na szybką pomoc do różną kierowcom w sytuacjach zagrożenia (np. przy udzielaniu pierwszej pomocy), na awaryjne uruchomienie silnika, szczególnie w okresie zimowym i na oświetlenie miejsca zdarzenia drogowego w warunkach nocnych lub przy zmniejszonej przejrzystości powietrza.

Część środkowa furgonetki jest minibiurem, wyposażonym w cztery miejsca siedzące oraz dwa biurka, co przekłada się na sprawną kontrolę jak również bezpieczeństwo i przyzwoite warunki dla osoby kontrolowanej w trakcie prowadzenia czynności służbowych.

Samochód jest wyposażony w klimatyzację, niezależne od pracy silnika ogrzewanie i dodatkowe zasilanie przeznaczone dla urządzeń diagnostycznych (w tym gniazda 12V, 230V).

Ponadto do każdej służby policjant śląskiej drogówki – oprócz wyposażenia pojazdu ETDiE – wykorzystuje nowoczesne mobilne terminale noszone (MTN) lub korzysta z mobilnego terminalu przewoźnego (MTP) na których może dokonywać sprawżeń i weryfikacji w systemach teleinformatycznych Policji, aparat fotograficzny, urządzenia do badań zawartości alkoholu w wydychanym

powietrzu, wózek pomiarowy oraz - w zależności od charakteru służby - inne niezbędne wyposażenie.

By efektywnie wykorzystywać pojazd Ekip Techniki Drogowej i Ekologii, będący na stanie KWP Katowice, kierowany jest on do do służb na terenie całego województwa śląskiego, zgodnie z zapotrzebowaniem podległych jednostek, które wspomagał 50 razy od czerwca 2010 roku. Policjanci kierują się w miejsca najbardziej zagrożone, obejmują szczególnym nadzorem te odcinki dróg, na których występuje najwięcej uchybień w ruchu drogowym. Zadaniem policjantów, pełniących służbę radiowozem ETDiE, jest sprawdzenie stanu technicznego pojazdów, w tym: układu hamulcowego, wycieków płynów eksploatacyjnych,

specjalnie do skutecznego i szybkiego stwierdzenia, czy wielkość zanieczyszczeń mieści się w dopuszczalnych normach.

Miernik poziomu dźwięku pojazdów samochodowych – miernik przeznaczony do pomiaru dźwięków wytwarzanych przez pojazdy samochodowe oraz oceny głośności sygnałów dźwiękowych pojazdów.

Przyrządy pomocnicze takie jak: leżankę do kontroli podwozi samochodów ciężarowych, lustro inspekcyjne z wysięgnikiem do badania podwozi samochodowych, wysokościomierz teleskopowy o zakresie pomiarowym 1,40-5,00 m., pirometr – bezdotkowy termometr na podsterwień, urządzenie do mierzenia przestworności światła w szybach pojazdu.³

Ważnym atutem mobilnej stacji diagno-

układu kierowniczego, oświetlenia, wymaganego oznakowania. Sprawdzane są również przewożone ładunki oraz sposób ich zabezpieczenia, stan ogumienia czy przepustowość światła w szybach pojazdu, co coraz częściej stanowi problem w samochodach osobowych. Policjanci biorą pod lupę szczególnie pojazdy przewożące osoby, samochody ciężarowe, dostawcze oraz te po tuningu, gdyż w tej grupie najczęściej dochodzi do uchybień i zaniedbań ze strony kierowców (bądź właścicieli).

Dzięki specjalistycznemu wyposażeniu „ministacja” pomaga gruntownie sprawdzić stan techniczny pojazdów i pozwala eliminować z dróg te, które są uciążliwe dla porządku, zagrażają bezpieczeństwu w ruchu drogowym, a przede wszystkim naruszają wymogi ochrony środowiska. Szczegółowo prowadzone kontrole stanu technicznego są czasochłonne, ale wyniki kontroli pokazują często, że są konieczne.⁴

Dlatego policjanci śląskiej drogówki będą prowadzić zintensyfikowane działania w tym obszarze.

Funkcjonariusze Inspekcji Transportu Drogowego na co dzień pracują na podobnym specjalistycznym sprzęcie i w działaniach „BUS” czy „TRACK” bardzo często współpracują z policjantami drogówki. Podczas wspólnych działań następuje wymiana doświadczeń, co przekłada się na wzrost efektywności pracy policjantów i inspektorów. A mają oni wspólny cel – poprawę bezpieczeństwa na drogach.

Podejmowane akcje ukierunkowane są na

ujawnianie i eliminowanie nieprawidłowości związanych z wykonywaniem transportu drogowego osób i rzeczy.⁵ Kontroli podlegają wydruki i zapisy z tachografu, sprawdzany jest przebieg pracy kierowców, prędkość i czas jazdy, przerwy w pracy i czas wypoczynku⁶.

Kierowca musi kontrolować swoje zachowania i pojazd na drodze oraz zdawać sobie sprawę, że popełnianie wykroczenia, zły stan techniczny pojazdu oraz wszelkie nieprawidłowości, które ujemnie wpływają na bezpieczeństwo, będą kończyły się nakładaniem kar w postępowaniach mandatowych oraz postępowaniach administracyjnych. Przede wszystkim jednak kierowcy muszą sobie uświadomić, że bezpieczeństwo na drogach zależy od nich samych. Muszą podejmować trafne, przewidywalne decyzje.

WRD KWP Katowice - mając na uwadze zagrożenia występujące na śląskich drogach - kładzie szczególny nacisk na współpracę ze społeczeństwem, uświadamianie uczestnikom ruchu zagrożeń, promowanie właściwych zachowań na drodze. Z tym zamiarem pojazd ETDiE wykorzystywany jest również do działań profilaktycznych na terenie województwa śląskiego. Można go było zobaczyć między innymi w Sosnowcu w Centrum Wystawienniczym EXPO SILESIA, podczas zorganizowanej przez Wojewodę Śląskiego i Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach IV Międzynarodowej Konferencji pt: „Razem Bezpieczniej w Regionie”, oraz akcji realizowanej w centrum Katowic, poświęconej

bezpieczeństwu w ruchu drogowym z hasłem przewodnim „Szacunek na drodze – bezpieczeństwo dla każdego” a także na “Inauguracji I Międzynarodowego Tygodnia Czytania Dzieciom” w Cieszynie.⁷ Dzięki skutecznie realizowanym działaniom profilaktycznym i specjalistycznemu sprzętowi w rękach Policji, obecny stan wiedzy kierowców i ich świadomość może być coraz większa, co powinno wpłynąć na redukcję zagrożeń w ruchu drogowym. ■

Przypisy

1. http://www.policja.pl/portal/pol/1/54358/Policyjne_radiowozy_z_ministacja_diagnostyczna.html?search=84239549
2. http://www.its.waw.pl/O_Instytucie,1492,1492,1.html
3. Instrukcja obsługi Radiotechnika Auto- Diagnostyka Sp. z o. o., Wrocław ul. Kilińskiego 19
4. <http://www.slaska.policja.gov.pl/wiadomosci/art9351.html>
5. Marcin Książkiewicz, “Wybrane działania Policji...”, BRD nr 1/2007
6. Paweł Drabczyński, “Przewodnik do kontroli drogowej...” Drabpol 2004 r.
7. <http://www.slaska.policja.gov.pl/rok-pieszego-trzeci-krok>

Konferencja naukowa

BEZPIECZEŃSTWO JAKO PODSTAWOWA POTRZEBA JEDNOSTKI

Na przestrzeni ostatnich dekad –
refleksje po wydarzeniu

nadkom. Wojciech Lewandowski
Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach

W dniu 7 grudnia 2011 roku w Sali Sejmowej Gmachu Sejmu Śląskiego w Katowicach odbyła się konferencja naukowa – Bezpieczeństwo jako podstawowa potrzeba jednostki na przestrzeni ostatnich dekad. Organizatorami konferencji było Stowarzyszenie „Śląskiej Policji” wraz z Marszałkiem Województwa Śląskiego. Konferencja miała na celu wymianę myśli, poglądów oraz doświadczeń skupionych wokół problematyki bezpieczeństwa, jako podstawowej potrzeby zarówno jednostki, jak i zbiorowości na przestrzeni ostatnich dekad. Biorąc pod uwagę, że problematyką bezpieczeństwa

zainteresowanych jest wiele dziedzin i dyscyplin naukowych, konferencja miała za zadanie multiprezentację myśli, poglądów odnoszących się do potrzeby bezpieczeństwa w aspekcie teoretycznym i praktycznym.

W programie znalazło się pięć dwudziestominutowych wystąpień, a wśród prelegentów byli przedstawiciele Marszałka Województwa Śląskiego, Politechniki Śląskiej w Gliwicach, Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, Centrum Szkolenia Policji w Legionowie oraz Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach. Konferencję otworzył przemawiając do zebranych Adam Matusiewicz – Marszałek Województwa Śląskiego, a w tematykę zagadnienia wprowadził moderador podinsp. dr Robert Socha.

Inaugurujące konferencję wystąpienie było poświęcone złożoności problematyki bezpieczeństwa. W pierwszej części swojego referatu dr inż. Katarzyna Sienkiewicz – Małyjurek z Politechniki Śląskiej w Gliwicach bardzo szeroko przedstawiła zagadnienia definicyjne związane z pojęciem bezpieczeństwa, wskazała na kategorie z tym terminem związane, odniosła się do historycznych uwarunkowań bezpieczeństwa w Polsce i przedstawiła podstawowe rodzaje zagrożeń bezpieczeństwa publicznego. Następnie mogliśmy zapoznać się z procedurą prowadzenia działań w zakresie zarządzania bezpieczeństwem publicznym oraz systemem zarządzania bezpieczeństwem. W trakcie wystąpienia prowadząca wskazała, że podejmowanie działań na rzecz bezpieczeństwa jest procesem złożonym, wynika z zadań ustawowych, odpowiedzialności, kompetencji, a także rzeczywistych możliwości. Odnosząc się do szeregu zagadnień i problemów z tym związanych dr inż. Katarzyna Sienkiewicz – Małyjurek zaprezentowała wybrane z nich na podstawie badań własnych przeprowadzonych w województwie śląskim.

W kolejnym wystąpieniu – Policja jako gwarant bezpieczeństwa – podinsp. dr Robert Socha z Centrum Szkolenia Policji w Legionowie odnosząc się do celu i zadań formacji powołanych do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego na śląskiej ziemi przedstawił sylwetki funkcjonariuszy, którzy polegli na służbie. Zaprezentowane postacie wraz z opisem wydarzeń skutkujących śmiercią stróża prawa odnosiły się do kolejnych formacji, począwszy od Policji Górnego Śląska (1920 – 1922), następnie Policji Województwa Śląskiego (1922 – 1939), Milicji Obywatelskiej 1944 – 1990). Wystąpienie zakończyło przedstawienie sylwetek policjantów śląskiego garnizonu, którzy po-

Zdjęcia: KWP w Katowicach

nieśli ofiarę najwyższą, wypełniając rolę ślubowania do końca. Historia najnowsza, to już ponad dwie dekady funkcjonowania policji i ośmiu śląskich funkcjonariuszy, którzy ponieśli śmierć strzegąc bezpieczeństwa państwa i jego obywateli.

Następnie nadkom. Wojciech Lewandowski z Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach prezentowane zagadnienie – Poczucie bezpieczeństwa, jako niezbędny warunek aktywności mieszkańców w przestrzeni miejskiej – osadził w rozważaniach teoretycznych, przedstawiając zagadnienie bezpieczeństwa i jego poczucia na gruncie nauk humanistycznych. W rozwinięciu tematu znalazło się odniesienie do misji policji, ze szczególnym akcentem na takie elementy, jak: służenie społeczeństwu, gotowość do podejmowania działań i skuteczne zapobieganie zagrożeniom. Na zakończenie przedstawione zostały wyniki badań empirycznych, realizowanych w ramach programu „Bezpieczne miasta”, będących inicjatywą KWP w Katowicach. Zmierzają one do identyfikacji tych problemów społeczności lokalnych, które wpływają na wzrost poczucia zagrożenia przestępczością pospolitą, są najbardziej dokuczliwymi społecznie wykroczeniami oraz zachowaniami społecznie nieakceptowanymi, które powodują dyskomfort i obniżają

jakość życia w zamieszkiwanej przestrzeni miejskiej.

Duże zainteresowanie wzbudziło wystąpienie – Ryzyko w aktywności jednostki i organizacji – dr Sylwii Bożek z Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, która objaśniła znaczenie ryzyka w odniesieniu do zagadnienia bezpieczeństwa. Zwróciła też uwagę na to, że ryzyko w aktywności jednostki i organizacji (przedsiębiorstwa, instytucji etc.) odgrywa zasadniczą rolę, ponieważ nie jest możliwe podejmowanie jakichkolwiek decyzji i poczynań, w warunkach wolnych od zagrożeń. W trakcie prezentacji prelegentka podkreśliła, że ryzyko od zawsze towarzyszy aktywności ludzkiej (bez względu na jej formę, tj. indywidualną czy strukturalnie zorganizowaną), a więc koniecznością jest stosowanie instrumentów i metod ograniczających, czyli minimalizujących wpływ ryzyka na tę aktywność. Właśnie te działania zmierzające do „obrony” przed ryzykiem mają na celu zwiększenie bezpieczeństwa zarówno w życiu i aktywności jednostki ludzkiej, jak i przedsiębiorstwa.

Konferencję zakończyło wystąpienie – Bezpieczeństwo mieszkańców Polski po 1945 roku w aspekcie działalności władz i podziemia niepodległościowego – przedstawione przez dr Andrzeja Krzystynia-

ka – pełnomocnika ds. współpracy ze środowiskiem kombatanckim Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Słuchacze zapoznali się z zagadnieniem bezpieczeństwa mieszkańców naszego kraju, na tle wydarzeń rozgrywających się po 1945 r. w Polsce, w aspekcie działań podejmowanych przez władze komunistyczne, jak również podziemie niepodległościowe. Niezwykle ciekawe były informacje na temat stosunku ówczesnych władz oraz podziemia niepodległościowego do zabezpieczenia stabilności życia społecznego, podejmowanych działań lub ich braku w celu zwalczania przestępstw pospolitych, zarówno przez reżim komunistyczny jak i podziemie niepodległościowe.

Konferencję podsumował mł. insp. Adam Dudek prezes Zarządu Stowarzyszenia „Śląskiej Policji”, który odnosząc się do prezentowanych wystąpień w kontekście medialnych wydarzeń związanych z zagrożeniem przestępczością, zaapelował do wszystkich uczestników konferencji o indywidualne zaangażowanie na rzecz bezpieczeństwa ogółu, bezpieczeństwa w przestrzeni i bezpiecznych relacji społecznych. Zaapelował też o aktywność na rzecz przeciwdziałania zagrożeniom i zainteresowanie tym, co dzieje się wokół nas, szczególnie w środowisku lokalnym, abyśmy wszyscy mogli czuć się bezpiecznie. ■

Kredyt gotówkowy

Oferta dla Pracowników Służb Mundurowych oraz Pracowników Służb Cywilnych

Weź kredyt i nie płać prowizji

**PROWIZJA
0%**

Promocja trwa do 06 stycznia 2012 r.

- oprocentowanie **12,49%**
- nawet do 150 000 zł
- okres kredytowania do 150 miesięcy
- do 15 000 zł bez zgody współmałżonka
- proste formalności
- szybka decyzja kredytowa
- na każdy cel, w tym na konsolidację zobowiązań w innych bankach

KWOTA KREDYTU	Okres kredytowania - przybliżona wysokość raty kredytu (w zł)*									
	12 m-cy	24 m-ce	36 m-cy	48 m-cy	60 m-cy	72 m-ce	84 m-ce	96 m-cy	120 m-cy	150 m-cy
1 000 zł	89	47	33	27	22	20	18	17	15	13
5 000 zł	445	237	167	133	112	99	90	83	73	66
7 500 zł	668	355	251	199	169	149	134	124	110	99
10 000 zł	891	473	334	266	225	198	179	165	146	132
15 000 zł	1 336	710	502	399	337	297	269	248	219	198
20 000 zł	1 782	946	669	531	450	396	358	330	293	264
25 000 zł	2 227	1 183	836	664	562	495	448	413	366	330
30 000 zł	2 672	1 419	1 003	797	675	594	537	496	439	396
40 000 zł	3 563	1 892	1 338	1 063	900	792	716	661	585	528
50 000 zł	4 454	2 365	1 672	1 329	1 125	990	896	826	732	660
100 000 zł	8 908	4 730	3 344	2 658	2 249	1 981	1 792	1 652	1 463	1 320
150 000 zł	13 362	7 095	5 017	3 986	3 374	2 971	2 687	2 478	2 195	1 980

*RRSO w rozumieniu Ustawy z 20.07.2001 r. o kredycie konsumenckim z póź. zm. wynosi 13,2% przy założeniach: kredyt udzielany 21.11.2011 r. na 12 m-cy w wysokości 8.000 zł, powiększony o prowizję należną Bankowi, oprocentowanie zmienne 12,49%, prowizja 0%, spłacany w ratach równych do 21. każdego miesiąca. Powyższe informacje nie stanowią oferty w rozumieniu art. 66 Kodeksu Cywilnego.

Do Państwa dyspozycji są nasi Doradcy w placówkach Banku Pocztowego:

Katowice, Plac Oddziałów Młodzieży Powstańczej 6
Bielsko-Biała, ul. 1-go Maja 2
Częstochowa, ul. Orzechowskiego 7

tel. 32 609 11 15, 609 11 14
tel. 33 828 34 20
tel. 34 366 90 72

 Bank Pocztowy

www.pocztowy.pl

bezpieczny polski bank